

De Korhaan

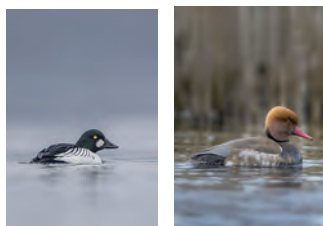
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

jaargang 52, nummer 4
november 2018

INHOUD

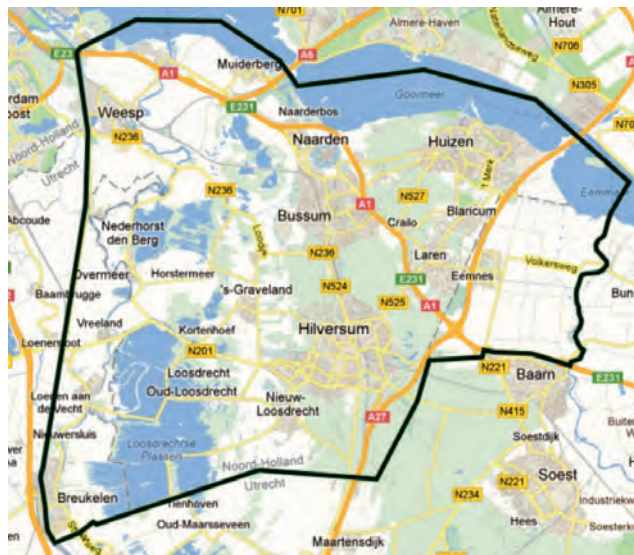
Najaarsweekend op Texel	4
Een weekje Reestdal	8
Ontvangen literatuur	9
Advertentie "heidehuisje"	10
VWG nieuwjaarsbijeenkomst	11
Boekbespreking "De kievit"	11
Vogel van het jaar "de huiszwaluw"	12
Tekst en foto's leidraad voor de Korhaan	14
Oeps! . . . rectificaties	14
De Gierzwaluw	15
Trekroutes onderzoek met geolocators	16
Gedichten	18
De vogeltreffers van Bert Roelofs	19
Wouw! een trendsetter	23
AVG wat moeten we ermee	24
Roelof Molenaar valt in de prijzen	25
Boekbespreking "De raaf"	25
Spontane spreuwenexcursie	26
Excursie naar de 2e Maasvlakte	28
De torenvalk in de Eempolders	29
Wat zien ik	32
Buitenlandreis 2019	32
VWG nieuwe boeken	33
Vogelopvang in het Gooi	34
Programma	37
Adressen	39

FOTO'S OP DE OMSLAG

Beide foto's op voor- en achteromslag zijn van Hugo Weenen

De foto op de vooromslag van de brilduiker is gemaakt op de Loenderveense plas op 06-03-2016 en de foto op achteromslag van de krooneend is gemaakt in de buurt van Muiden op 20-2-2016

Het werkgebied van Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

INFORMATIE

Contributie en lidmaatschap

De contributie van de Vogelwerkgroep bedraagt minimaal €20,- per jaar. Het lidmaatschap is inclusief ons verenigingsblad De Korhaan. Leden uit één gezin, of samenwonenden kunnen huisgenoot-lid worden. De contributie is dan minimaal €7,- per jaar. Je ontvangt dan geen tijdschrift.

Opzeggen van het lidmaatschap graag vóór 1 november van het lopende kalenderjaar.

Schenkingen

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is als ANBI aangemerkt en daardoor zijn uw giften onder voorwaarden aftrekbaar bij de Belastingdienst. Daarnaast kunt u in uw testament een legaat opnemen ten gunste van de VWG. Het is gewenst dit wel met uw notaris te bespreken.

Colofon: De Korhaan, verenigingsorgaan van de 'Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreek'

Verschijnt 4 x per jaar
Jaargang 52, nummer 4, november 2018
ISSN: 0929-8762

Redactieadres

redactie@vwggooi.nl
Anoeska van de Moosdijk
Amersfoortsestraatweg 25
1412 KC Naarden
06 28173815

Inleveren kopij

Uiterlijk: 28ste van de maand
december, maart, juni, september.

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren. De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Redactie

Renée Beekman
Dick Jonkers
Jelle Hogenbirk
Hans Hover
Paul Keuning
Rob Moolenbeek
Anoeska van de Moosdijk
Ton van den Oudenalder (ad interim)
Jeannette Tas

Ledenadministratie

ledenadministratie@vwggooi.nl
Egbert Leijdekker
Dr. A. Kuyperlaan 18a
1402 SC Bussum
06 83567957

Advertenties

In overleg met de redactie

Drukkerij

BakkerBaarn

Van de voorzitter

Als deze Korhaan 'op de deurmat valt' is de jaarwisseling al dichtbij. Een periode waarin we vaak even bewust terug- en vooruitkijken. Als vereniging doen we dit ook jaarlijks tijdens onze Algemene Leden Vergadering (ALV) in maart. Maar voordat het zover is, worden de verslagen en plannen gemaakt en geschreven door de coördinatoren en het bestuur. Het financieel verslag 2018 en de begroting 2019 worden voor de laatste keer door onze penningmeester Egbert Leijdekker opgesteld. Want dat hij er mee stopt na bijna 10 jaar dat is zeker. Het goede nieuws is, dat de oproep voor kandidaten voor het financieel administratief team uiteindelijk ook tot enthousiaste reacties heeft geleid. Op dit moment van schrijven worden deze drie mensen door Egbert ingewerkt in de ledenadministratie, de boekhouding en de functie van penningmeester. Wie dat zijn? Dat lijkt mij een leuke cliffhanger voor de volgende

Korhaan. Of juist leuk om te melden tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst van onze Vogelwerkgroep op donderdag 10 januari? Ik zou zeggen, kom gewoon gezellig langs, dan weet je het als eerste. Als bestuur vinden we het nuttig om samen met de coördinatoren van alle groepen terug te kijken op wat we als vereniging goed vinden lopen en waar we de komende tijd nog aan willen werken. Aan de hand van een voorzetje van het bestuur maken we deze winter een rondje langs alle coördinatoren en zullen op basis hiervan beleid en bijpassende activiteit ontwikkelen. De eerste gesprekken zijn nu al geweest en leveren hele goede ideeën voor concrete acties op. Ondertussen is onze Korhaanredactie op zoek naar een nieuwe drukker omdat de huidige drukker op de locatie Baarn verdwijnt.

Verder proberen we als vereniging de Stichting Gastvrije Randmeren en Staatsbosbeheer op andere gedachten te brengen voor een 'vitalisatie' van het haventje op de Dode Hond. Dit plan zal leiden tot extra aantrekking van watersporters op en rond de Dode Hond. Met alle negatieve gevolgen voor de vele daar voorkomende broedvogels en rustende (en ruiende) watervogels in najaar en winter. Naar onze overtuiging is eerder een afbouw van het aanleghaventje meer voor de hand liggend en pleiten we voor verplaatsing naar een ander (nieuw te maken?) eilandje buiten het beschermde N2000 gebied. Kortom er is nog genoeg vogelwerk aan de winkel.

Piet Spoorenberg

Van de redactie

En dan zijn de dagen ineens een stuk korter, en begint de koude haar intrede te doen. Een goede reden om eens lekker op de bank te ploffen met warme thee, koffie of chocomel (en dan het liefst mét slagroom!), en op je gemak door de nieuwe Korhaan te bladeren. Die zit bommetje vol met verse artikelen en misschien heb je al gemerkt dat we ook een nieuw lettertype gebruiken. We hopen dat dit het leesplezier verhoogt, ik vind het in ieder geval erg fijn lezen. Wat kun je zoal verwachten dit keer? Een nieuwe trend om te vogelen vanuit je hangmat, prachtige vogeltreffers van Bert Roelofs en een verslag van het najaarsweekend waarvan ik spontaan zin

krijg om weer eens naar Texel te gaan. Ook sluiten we het jaar van de huiszwaluw af met een artikel van Mieke Pieren-Olijhoek. De techniek in vogelland staat niet stil. Zo is in deze Korhaan een stuk te lezen over het gebruik van geolocators bij het Vogelringstation. Met deze kleine apparaatjes is terug te lezen waar een vogel geweest is. Dit kan natuurlijk ontzettend veel interessante informatie opleveren over de vogeltrek. Als je meer wilt weten over wat gedaan wordt op het Vogelringstation, ben je van harte welkom eens contact met ze op te nemen. Ik heb recent een bezoekje gebracht en vond dat heel erg leuk en interessant.

Met ingang van 2019 gaat de Korhaan gedrukt worden door een nieuwe drukker. We hopen op een mooi resultaat natuurlijk, en willen daar ook jullie hulp bij vragen. Foto's zijn erg belangrijk voor het blad. Om foto's goed tot hun recht te laten komen in print, moeten ze van voldoende kwaliteit zijn. Dit betekent onder andere scherp, voldoende DPI, en de originele foto (dus niet geplakt in een Word document, dit gaat vaak ten koste van de kwaliteit). Meer hierover kun je verderop in deze Korhaan lezen. Samen proberen we zo jullie mooie fotowerk nog beter etaleren.

Anoeska van de Moosdijk

Najaarsweekend Texel

7-9 september 2018

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Kees Tegelberg, met dank aan

Pieter Bogaers voor de impressie

De deelnemers

Bertus van den Brink

Wouter Rohde, Paulien Saalbrink, Alberta Kos, Yvonne Vermeulen, Yvonne van der Maat, Meria Bakker, Arie Vlasblom, Pieternel Derksen, Ronald Hermsen, Guido Band, Peter Jansen, Nicole van Gans, Johan van Gans, Rolf Pekelharing, Frederiek Pekelharing, Bert Roelofs, Bertus van den Brink, Eddy Grotendorst, Martijn Oort, Kitty Dehue, Heleen Boelens, Hans Fleming, Aline Fleming, Kees Tegelberg, Henk de Leeuw, Rieneke Vorst, Janneke Vorst, Ludy van Boxel, Janneke van der Sluis, Helene Heckman, Ans van der Knaap, Jossi Struijs, Hilde Veenstra, Sjef Staps, Pieter Bogaers, Judith Westland, Greet Harinck.

Accommodatie

Hotel De Pelikaan, De Koog

Door werkzaamheden aan de Waddenzeedijk was de Lancasterdijk tussen Nieuweschild en De Cocksdorp afgesloten. Hierdoor waren de natuurgebieden Wagejot en Utopia niet bereikbaar.

Het weekend

Dag 1.: vrijdag 7 september 2018

Om 09.30 uur 's morgens stond er een rij auto's uit alle windstreken van het Gooi in Den Helder te wachten om de veerpont naar Texel op te mogen rijden en reden we na circa 20 minuten bij Het Horntje op de zuidpunt van het eiland de pont weer af. In colonne werd naar de Mokbaai even verderop gereden. Daar volgde een welkom en briefing door Wouter. De groep (37 deelnemers) werd verdeeld onder de excursieleiders, te weten 1. Wouter Rohde, 2. Guido Band en 3. Kees Tegelberg & Peter Jansen.

Elke groep zou in overleg met de andere groepen zijn eigen programma hebben, zodat we elkaar niet in de weg zouden lopen. 's Avonds werd dit afgestemd voor de volgende dag.

De weersverwachtingen voor deze dag beloofden de nodige regen, die met de buienradar op de telefoon goed te voorspellen was, dus daar hebben we minimaal last van gehad. De excursiedeelnemers varieerden van 'beginners' die net de vogelherkenningscursus hadden gevolgd tot doorgewinterde vogelaars. In elke groep waren wel een paar telescopen

Bezochte gebieden op Texel

Mokbaai
De Petten
Horsmeertjes bij Mokbaai
Noordzeestrand bij paal 15
Ottersaat
De Volharding
Nieuw Buitenheim en Oude Sluishoek (bij Dijkmanshuizen)
Ijzeren Kaap
Bos bij hotel 'De Pelikaan'
De Slufter
Het Diepe Gat (noordkant Slufter; Oorsprongweg)
De Muy
Vuurtoren De Cocksdorp
Tuintjes bij De Cocksdorp
Buitendijks wad onder De Cocksdorp

(in deze trektijd kan er elke dag weer iets anders zitten) of werden de laatste 'witte vlekken' bezocht.

Om drie uur 's middags verzamelde iedereen zich weer bij de Mokbaai voor de afsluiting. Er werd een groepsfoto gemaakt en daarna ging iedereen naar de veerboot, om de afvaart van 16.00 uur niet te missen. Nu bleek dat iedereen nog kon doorrijden voor de 15.30 uur afvaart. Een gelukje. Wachten is nooit leuk.

De balans

Elke groep hield zijn eigen waarnemingslijst bij. Eerste dag iets meer dan 70 verschillende soorten. Tweede dag en derde dag weer een aantal soorten erbij. De totaal balans kon pas na het weekend worden opgemaakt. Meer dan 100 soorten!

Wat waren de hoogtepunten? Dat is voor iedereen een persoonlijke keuze. De wespindief op de eerste dag bij de Mokbaai, de kanoetstrandlopers (waarvan één nog bijna helemaal in zomerkleed) op het wad bij 'De Volharding', de goudplevieren, sommigen nog met hun zwarte buik, de casarca in Ottersaat? Het was weer een geslaagd weekend. Zeker voor herhaling vatbaar.

Bedankt voor het organiseren, Wouter!

beschikbaar waar iedereen doorheen kon kijken. Er werd veel vogelkennis uitgewisseld waar de minder ervaren vogelaars veel aan hadden: zomerkleed of winterkleed, ruiende eenden, juveniel of adult, gedrag, andere specifieke kenmerken.

Na een hele dag vogels kijken trof iedereen elkaar in hotel De Pelikaan in de Koog. In 2016 had de Vogelwerkgroep ook al in dit hotel gebivakkeerd. Het was toen goed bevallen. Na inchecken op de comfortabele kamers werd gezamenlijk gegeten en gingen de meeste mensen na een intensieve dag vroeg naar bed.

Dag 2.: zaterdag 8 september 2018

Half negen vertrek, dus iedereen zat om 07.30 uur aan het ontbijt. Met het hotel was afgesproken dat iedereen zijn eigen lunch van het ontbijtbuffet kon pakken. Er

lagen plastic zakjes, draagtasjes en pakjes drinken klaar, dus dat was goed geregeld. Vandaag werden ook weer allerlei vogelgebieden bezocht. Het weer was goed. Al stond er een krachtige wind (windkracht 4-5), wat het nog wel eens moeilijk maakte kijker of telescoop stabiel te houden, het bleef droog. Vogels kijken werd afgewisseld met af en toe een pauze in een horecagelegenheid voor een kop koffie (en voor sommigen een pannenkoek!) en toiletbezoek. 's Avonds werd weer gezamenlijk gegeten (wilt u vlees, vis of vega?) waarna niemand, na een vermoeiende dag, het laat maakte.

Dag3.:zondag 9 september 2018

Dit was alweer de dag van vertrek. Elke groep had weer zijn eigen programma. Soms werd een gebied nogmaals bezocht

Vuurtorenweg De Cocksdorp

Aline Flemming kanoet

Bert Roelofs

de spotters

Kees Tegelberg

waarnemingen

1 Fuut	33 Sperwer	65 Kokmeeuw	86 Merel
2 Roodhalsfuut	34 Torenavalk	66 Grote Stern	87 Tuinfluiter
3 Georde Fuut	35 Boomvalk	67 Visdief	88 Braamsluiper
4 Dodaars	36 Fazant	68 Zwarte Stern	89 Fitis
5 Jan van Gent	37 Meerkoet	69 Dwergstern	90 Tjiftjaf
6 Aalscholver	38 Scholekster	70 Houtduif	91 Grauwe Vliegenvanger
7 Blauwe Reiger	39 Steltkluit	71 Holenduif	92 Bonte Vliegenvanger
8 Lepelaar	40 Bontbekplevier	72 Turkse Tortel	93 Koolmees
9 Grote Zilverreiger	41 Strandplevier	73 Grote Bonte Specht	94 Pimpelmees
10 Kleine Zilverreiger	42 Goudplevier	74 Boerenwaluw	95 Goudhaan
11 Knobbelzwaan	43 Zilverplevier	75 Huiswaluw	96 Zwarte Kraai
12 Grauwe Gans	44 Kievit	76 Oeverwaluw	97 Kauw
13 Brandgans	45 Kanoet	77 Graspieper	98 Ekster
14 Canadese Gans	46 Drieteenstrandloper	78 Witte Kwikstaart	99 Vlaamse Gaai
15 Nijlgans	47 Bonte Strandloper	79 Gele Kwikstaart	100 Spreeuw
16 Wilde Eend	48 Kleine Strandloper	80 Winterkoning	101 Huismus
17 Wintertaling	49 Kempiaan	81 Roodborst	102 Vink
18 Krakeend	50 Watersnip	82 Tapuit	103 Putter
19 Smient	51 Grutto	83 Roodborsttapuit	104 Kneu
20 Pijlstaart	52 Rosse Grutto	84 Paapje	105 Rietgors
21 Slobeend	53 Wulp	85 Boomkruiper	
22 Kuifeend	54 Regenwulp		
23 Tafeleend	55 Tureluur		
24 Toppereend	56 Groenpootruiter		
25 Zwarte Zeeëend	57 Oeverloper		
26 Eidereend	58 Steenloper		
27 Bergeend	59 Witgatje		
28 Casarca	60 Grauwe Franjepoot		
29 Buizerd	61 Grote Mantelmeeuw		
30 Bruine Kiekendief	62 Kleine Mantelmeeuw		
31 Wespendif	63 Zilvermeeuw		
32 Havik	64 Stormmeeuw		

Kees Tegelberg

grauwe franjepoot achtervolgt slobeend
Bert Roelofs

Tijdens één van de excursies werd op het wad een vreemde, onbekende vogel aangetroffen. Het beest was langwerpig had een lange snavel en 10 poten waarvan zes dunne poten. Raadplegen van vogelgids en vogel-app leverde geen duidelijkheid op. Uiteindelijk bracht een telescoop de oplossing.

wespendief
Bert Roelofs

groenpootruiter
Bert Roelofs

oeverwaluw

Bert Roelofs

Een weekje Reestdal (Drenthe) in de zomer van 2018

Pieter Bogaers

Met veel belangstelling las ik de advertentie 'Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal' (De Korhaan 52(2): 22). Na raadpleging van internet en overleg met mijn vrouw viel het besluit een heidehuisje te huren in de periode eind augustus/begin september. Niet alleen beschikten we daar over een 'eigen' tuin van 50 meter diep, die direct grenst aan de volop in bloei staande hei. Het is een geaccidenteerd terrein, met op luttele meters afstand van de afrastering grazende Schotse hooglanders en daar een paartje broedende roodborsttapuiten. De omgeving met de vogelkijkhut in het Reestdal was prachtig. De hut kijkt uit op een door de Stichting Het Drentse Landschap bij een water aangelegde oeverwaluwwand. Van achteren omringd door opgaand bos, keek je aan tegen een terrein met op veertig meter afstand een wand van grijze betonelementen van zo'n twee meter hoog. Hierin ongeveer 120 voorgeboorde nestgaten. Daarachter was over de volle lengte zand aanwezig, waarin de oeverwaluwen hun nestholte konden graven. Ongeveer 15 nesten waren zeker bezet. De oeverwaluwen vlogen nog af en aan, op elk moment waren er zo'n tien in

de lucht, vergezeld door vele boerenwaluwen en in de eerste dagen nog hoog in de lucht gierwaluwen. Boven de uitgegraven plas, voor de wand en voor de hut, die zo'n vijftig bij dertig meter en ongeveer een meter diep was, waren er kennelijk - ondanks de verbijsterende droogte - nog genoeg insecten en ander gedierte om niet alleen de zwaluwen, maar ook de andere vogels van voedsel te voorzien. Zo zag ik naast de merel ook de

oeverwaluw

witte kwikstaart, alsmede de gele kwikstaart en de grote gele kwikstaart, een paartje groenlingen met twee jongen, verder zo'n tien putters, een grote bonte specht (roffel) en op enig moment een tweetal witgatjes, schitterend met hun witte puntjes op het zwarte bovenkleed. Verder een grauwe klauwier (vrouw), graspiepers (viermaal) en meerdere boompiepers.

En op de hei vlakbij weer een

Wim Smeets

oeverzwaluw

Hugo Weenen

roodborsttapuit, houtduiven, grauwe ganzen (ca. 60) en een overvliegende buizerd. Geheel onverwachts ook een overvliegende koekoek en een wilde eend (vrouw). In de verderop gelegen meeuwenplassen een grote zilverreiger, een blauwe reiger en kieviten (twee wolven van elk zo'n dertig exemplaren). Het was in die periode stervens heet. In een bos vanaf een uitkijkgooite een kneu (man). In de tuin van het perceel de

boomkruiper (tweemaal), roodborst, vink, koolmees en huismus.

Kortom dit alles op korte afstand en dan heb ik het nog niet gehad over de planten, waaronder rondbladige zonnedaauw en kleine zonnedaauw, moeraswolfsklauw (ik zal de lezer Latijnse namen besparen), veenmos, jeneverbesstruiken, brem, struikheide en kraaiheide. Dit heidegebied, genaamd 'Takkenhoogte' was tientallen jaren in cultuur als

weidegrond. Het Drentse Landschap heeft de top laag (de bouwvoor) verwijderd tot op het oorspronkelijke reliëf.

Het huisje is eigendom van het kunstenaarsechtbaar Han van Hagen en Lia van Rhijn. Over hun vaak door de natuur geïnspireerde werk zou ik nog veel kunnen vertellen, maar daar is het hier niet de plek voor

Resumerend: Het verblijf in het Reestdal was prachtig.

Een duik in de tijdschriften

Samengevat door Paul Keuning

Wat moeten we met de vos?

De wettelijke status en het beheer van de vos zijn sinds lang onderwerp van debat. Motieven en argumenten rond vossenbeheer hielden onder meer verband met het feit dat vossen bodembroedende vogels en bejaagbare diersoorten kunnen bemachtigen en zij potentiële overbrengers zijn van rabiës. De houding ten aanzien van predatoren als de vos is in de loop van de tijd minder negatief geworden. Cijfers van het CBS tonen echter wel aan dat het aantal vossen per vierkante kilometer de afgelopen dertig jaar licht is toegenomen. In de tijdschriften van de afgelopen drie maanden kwam ik meerdere artikelen tegen met een vaak tegengestelde mening van

vogelbeschermers over predatie door de vos. Eerst zoom ik in op het septembernummer van de Kieft jrg. 33 (3), waar de vos in Het Twiske de gemoederen blijft bezighouden. De auteur is Ed Staats. Wie kent het niet, dit weidevogelgebied pur sang, langs de snelweg A8 van Amsterdam-Noord naar Zaanstad? Ed Staats stuitert van verbazing over hoe de politiek omspringt met dit Natura - 2000 gebied. 'Groen recreatiegebied' noemt een Zaanse D66 wethouder het. Onder die titel kunnen er met gemak grote muziekfestivals plaatsvinden. De gegenereerde extra inkomsten zijn een welkome aanvulling voor de omliggende gemeenten.

Advertentie

Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal

Verblijf eens in een 'heidehuisje' met een particuliere kijkhut 'de Turegluur' in het natuurgebied van het Reestdal in Drenthe. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten. Raven praten in de verte en in het voorjaar jodelt hier de wielewaal'. meer informatie op: www.heidehuisje.nl of bel 06-81525089

De kievit

Dick A. Jonkers

In 'De kievit', onderdeel van de Vogelserie met monografieën van uitgeverij Atlas Contact, staat een iconische Nederlandse vogel centraal. In het Fries is het boek uitgebracht als 'De Ljip'. Friesland heeft een naam hoog te houden als de weidevogelprovincie van Nederland. Onder het hoofdstuk landschap wordt geschreven over drie belangrijke componenten, die op de kievitenstand invloed hebben: de overheid, de opschaling van het landschap, het fosfaat en de watersituatie. Het eigenlijke leefgebied komt in beeld in het centrale deel over de kievit, dat iets meer dan vijftig onderwerpen bevat. De lezer krijgt een goed beeld van de ecologie van de

soort en wat er zich aan ontwikkelingen rondom hem afspelen. Natuurlijk komt de broedbiologie aan de orde. Ook onder meer een overzicht met de aantallen broedparen in de Europese landen, met minima en maxima tussen 1990 en 2010. Veelzeggend is, dat de achteruitgang voor Nederland in die periode bijna 20% bedroeg. In veel West-Europese landen was trouwens sprake van een afname in die periode. Opmerkelijk is de toename in Polen, de Baltische staten, Finland, Oekraïne en Roemenië. De auteur vraagt zich af of de agrarische ontwikkelingen daar toen gunstig werden voor de soort. Interessante items in dit deel zijn onder meer kleptoparasitisme, grijze en rode wormen als voedsel, en de overgang van gras naar maïsteelt. Voor Friesland wordt geschat dat 60% van het aantal broedparen zich vestigt in percelen met maïs. Terwijl elders in ons land een verbod geldt voor het zoeken naar kievitseieren, is dit in bovengenoemde provincie nog steeds toegestaan. De vondst van het eerste kievitseij was vroeger landelijk nieuws. De gemiddelde landelijke eerste eidatum tussen 1900 en 2004 lag rond 15 maart. De rol van predatie, met name die van de vos blijft de gemoederen bezighouden. Gesteld wordt dat dit een hoofdpijndossier is voor terreinbeherende

organisaties. Bescherming wordt ook apart nog een keer in een ander hoofdstuk aan de orde gesteld. De rol die nationale en internationale organisaties daarbij spelen wordt toegelicht. Legselgerichte weidevogelbescherming heeft daarbij een hoge prioriteit. De Bond van Friese Vogelwachten heeft hierin met bijna de helft van de 9000 (!) vrijwilligers een vooraanstaande positie. Verarming, waaronder die door de verbouw van maïs en nieuwe bedreigingen, zoals die van neonicotinoïden komen in het boek eveneens aan de orde. Een literatuurlijst met maar liefst 215 bronnen en 23 geraadpleegde websites is opgenomen.

Roodbergen, S., 2018: De kievit. ISBN 978 90 450 34607. Paperback/softback, formaat 14,5 x 21,5 cm. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam. Prijs € 21,99. Ook als e-book verkrijgbaar.

Beste vogelaar

We hebben als Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken een actief 2018 achter de rug en kijken uit naar het - zo mogelijk nog mooier en vogelrijker - nieuwe jaar 2019.

In elk geval een mooie reden om elkaar als leden van de Vogelwerkgroep te ontmoeten tijdens een gezellige en informele

nieuwjaarsbijeenkomst.

Hiervoor nodigen wij jou van harte uit op

donderdag 10 januari om 20.00 uur

in onze inmiddels vertrouwde Infoschuur Het Gooi (Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum).

Lekkere hapjes en drankjes zijn vanzelfsprekend en de zaal is vanaf 19.30 uur open.

Kom jij ook?

Huib Casander (secretaris)
Egbert Leijdekker (penningmeester)
Ton van den Oudenalder (communicatie)
Wouter Rohde (ledenactiviteiten)
Piet Spoorenberg (voorzitter)

Het wel en wee van een kolonie huiszwaluwen in Huizen

Punkertje

Mieke Pieren-Olijhoek

Nestbouw

Allereerst heb ik me bij de bewoners gemeld, gewapend met de mooie flyer van Sovon. Ik ging immers elke week een uur lang naar hun huizen zitten turen met de verrekijker. Daar kan je van alles van denken maar gelukkig had niemand bezwaren. De huiszwaluwen kwamen dit jaar laat aan. Eind april zag ik de eerste rondvliegen. Er waren toen vier oude nesten aanwezig, waar ze al snel aan het werk gingen. Het is voor deze vogels heel fijn als de oude nesten er nog zijn. Dan hoeven ze minder energie te stoppen in het afbouwen. Ze hebben voor de nestbouw stevige modder nodig, en laat die nou heel dichtbij, volop beschikbaar zijn op die locatie!

Ze maakten elk nest in de kolonie van vele honderden klompjes klei, liefst tegen buitenmuren direct onder een overstekende dakrand. Daarbij hadden ze een sterke voorkeur voor witte daklijsten. Mijn kolonie zat bij een gebouw bestaande uit vier woningen. De beide hoekwoningen hebben een rieten dak, hoog opgaande gevels met flinke overstekende dakranden, die mooi wit zijn. De muren zijn bekleed met hout, dat zwart is. Dat blijkt dus geen probleem voor de vogels te zijn. Dat de dakranden zo mooi wit zijn is blijkbaar genoeg. Het valt nog niet mee om te ontdekken in welk broedstadium de nestelende

Het zal niemand ontgaan zijn dat 2018 het jaar van de huiszwaluw is geweest. Sovon en Vogelbescherming Nederland deden een oproep om vrijwilligers te vinden die mee wilden doen met een onderzoek naar het broedgedrag van deze vogels. Het ging om een nestonderzoek. Daar hoefde ik natuurlijk niet lang over na te denken, ik gaf me meteen op. Vorig jaar had ik al een nieuwe kolonie ontdekt bij een huis in de Blaricummermeent. Dat moest de kolonie worden die ik dit jaar zou gaan volgen.

zwaluwen zitten. Nestbouw is natuurlijk goed te zien, maar eileg? Gelukkig kregen alle vrijwilligers een duidelijke handleiding van Sovon.

“Oudervogels wisselen elkaar frequent af, vogels blijven slechts enkele minuten op het nest betekent eileg” vermeldde de handleiding.

Tijdens dit stadium vinden vaak ook felle gevechten plaats bij de nestkommetjes. Ik heb dat meerdere keren waargenomen. Er vliegt een vogel in, en nog eentje. Mooi, dat is een koppel, maar wat zie ik nu... er vliegt een derde vogel in! Een indringer en die wordt er hardhandig, of beter verwoord hardsnavelig, uitgezet. Twee vogels die elkaar bij de snavel vasthebben tuimelen uit het nest naar beneden. Net op tijd laten ze los en vliegen ze weer terug naar het nest. Dit alles onder luid gekwetter en getier.

Broedproces

Uiteindelijk wordt er gebroed en dan zie je veel minder beweging rond het nest. Oudervogels blijven zo'n 45 minuten in het nest en wisselen elkaar af.

Er kwamen steeds meer zwaluwen aan die er een nestkommetje bij gingen bouwen. Twee paartjes hadden vette pech. Wat bleek, er zitten daar ook huismussen en die hebben blijkbaar echt gebrek aan nestgelegenheid. Zodra er een nestkommetje klaar was werd dat gekraakt! De mus ging triomfantelijk

kijkend in de nestopening zitten tijlpen.

De huiszwaluwen hadden het nakijken en gingen verderop opnieuw aan de slag.

Uiteindelijk waren er tien nesten. In twee ervan zaten dus die huismussen en in zes nesten werden succesvol eieren uitgebreed en vlogen er jongen uit. Twee nesten werden nooit afgebouwd, waarvan de reden onbekend is. Het is erg leuk om eindelijk de jongen uit het nest te zien kijken. In het begin hebben ze nog grappige verenpluimpjes aan beide kanten van de kop. Als ze bijna vliegvlug zijn kan je ze soms half uit het nest zien hangen. De oudervogels vliegen af en aan met insecten, die ze in de nabije omgeving vangen.

In vier nesten werd ook een tweede broedsel begonnen. Dat is leuk om te zien, maar ook lastig. Want als er al jongen zijn uitgevlogen dan kan je er soms geen touw meer aan vastknopen. Het is een drukte van belang bij het nest, maar geen gevechten. Ze gaan erin en eruit, maar wie? De jonge vogels kan je nog wel herkennen als je ze goed kan bekijken. Ze hebben nog gele mondhoeken en ze zijn nog niet zo mooi zwart als hun ouders.

Belagers

Tijdens mijn observaties zag ik meer dan alleen de huiszwaluwen. Er kwam geregeld een sperwer langs vliegen en ook een paar keer een boomvalk, oei oei... Er zaten putters in een beuk en witte

kwikstaarten op de daken en in het gras. Er vloog ook een paartje gierzwaluwen rond, maar ik heb niet kunnen ontdekken waar en of die daar ergens een nest hadden. Buurtbewoners kwamen vragen wat ik aan het doen was. Ze vonden het allemaal erg leuk om te horen. Natuurlijk heb ik ze ook een flyer gegeven en wat meer verteld over ons werk als VWG. Een van de nesten had op een gegeven moment een tweede opening. Daar keek een jong door naar buiten. Ik heb ergens gelezen dat de ouders dat soms maken als het erg warm weer is. Dat was het ook wel deze zomer. Het fungeert dus als een soort airco.

Een van de laatste nesten is mogelijk gepredeerd. Ik had drie grote jongen in het nest gezien maar de week daarna was het nest kapot. Ik vond een veertje in de tuin eronder en dat leek op een sperwerveertje. Maar misschien zijn ze wel op tijd uitgevlogen? Wie zal het zeggen?

In Naarden Vesting tel ik ook de huiszwaluwnesten en daar heb ik het volgende zien gebeuren. Er zaten grote jongen in en onder het nest op een randje... alarmkreten klonken en daar verscheen een sperwer. Die nam er een mee om hem iets verderop in een boom op te peuzelen. Dat is hard, maar ja, die sperwer moet ook eten.

Observeren van huiszwaluwen is een aanrader

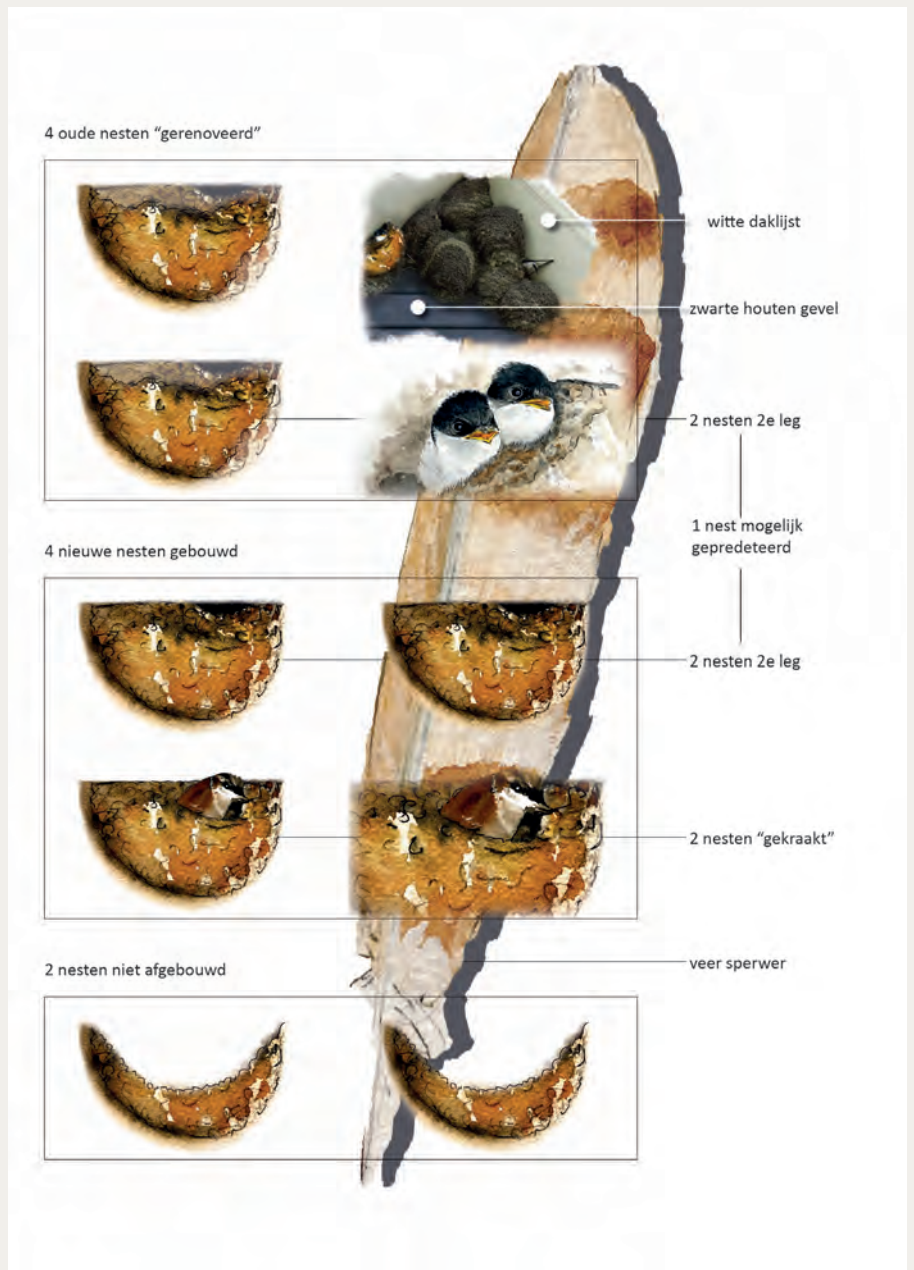
Inmiddels heeft Sovon alle gegevens uit het land en zullen de resultaten volgend jaar bekend zijn denk ik.

Alles bij elkaar was het een mooie ervaring om een kolonie te observeren. Ik heb er veel van geleerd en kan het iedereen aanraden. Speciale dank aan Han Eichhorn, die samen met zijn vrouw de drie weken dat ik op vakantie was de observatie heeft waargenomen. Ik was overigens niet de enige die in Huizen een kolonie heeft gevolgd. Marcel Vos heeft hetzelfde gedaan bij de zwaluwtil in het Nautisch Quartier. Daarvoor ook hartelijke dank mede namens de zwaluwen.

(red.)

De prachtige illustraties in dit artikel zijn van de hand van Doortje van Dijk.

Huiszwaluw in de vlucht

Huiszwaluw nestschema

Tekst en beeldmateriaal bestemd voor De Korhaan

Een leidraad voor schrijvers en fotografen

Jelle Hogenbirk

“Och jé, dat kan toch zo niet”. , die woorden vallen zo nu en dan in de redactievergadering van De Korhaan. Binnen de redactie hebben we een intern circuit om aangeleverde tekst op stijl- en taalfouten te controleren en deze dan, eventueel in overleg met de auteur, te corrigeren. Ook foto's worden op hun bruikbaarheid gecontroleerd. Met foto's zijn we altijd erg blij. De foto's ondergaan, indien nodig, een procedure om ze in de meest optimale vorm afgedrukt weer te geven. Zowel voor het schrijven van een artikel en het leveren van foto's zijn er onder onze leden professionals en amateurs, die vaak perfect werk leveren. De redactie heeft echter ook veel aandacht en waardering voor werk van leden, die minder ervaring in het publiceren hebben. Samen kunnen we daardoor het clubblad produceren voor en door al onze leden.

Om tekst en foto's aan bruikbare kwaliteitseisen te laten voldoen hanteren we regels die gebruikt worden bij drukkerijen.

Tekst

Een voorwaarde is, dat een artikel wordt geschreven in MS Word met weinig (beter geen) variaties in lettervorm, zoals grootte, kleur en stijl. De redactie moet er vanwege de druk- en verzendkosten van De Korhaan op toezien, dat een artikel of verslag niet te groot is. Wij streven bij artikelen naar 4 pagina's (ca. 1300 woorden). Boekbesprekingen, excursieverslagen en samenvattingen (bv. van een lezing) mogen hooguit 300 tot maximaal 400 woorden bevatten. Het helpt als de tekst, tabellen, foto's (inclusief ondertiteling) en tussenkoppen in logische volgorde worden opgenomen of er een verwijzing in ROOD in de tekst wordt gegeven.

Foto's, grafieken en tekeningen

Het is gewenst dat alle foto's en andere afbeeldingen (bv. grafieken, tekeningen)

ook nog een keer separaat van de tekst (en in hoge resolutie, bij voorkeur 300 dpi) worden aangeleverd.

Liefst ontvangen we van de minder professionele fotograaf de bijgeleverde foto's zonder enige fotobewerking. Hierdoor voorkomen we dat er geen tweede bewerking over de eerste bewerking wordt gemaakt.

Vanwege de ruimte die een foto in het artikel (of in De Korhaan) gaat innemen kan het zijn dat de grootte en ratio (verhouding l x b) moeten worden aangepast.

Bovenstaande lijkt wellicht wat ingewikkeld, maar het zou de redactie enorm veel werk besparen als alle schrijvers en fotografen proberen zich aan deze regels te houden. Twijfelt u bij het inzenden van een stuk of een foto, neem dan gerust contact op met de redactie.

De eisen voor een goede foto op een rijtje:

- Het ontbreken van camerabewegingsonscherpte.
- Minimale focuseringsonscherpte.
- Het redelijk correct belicht zijn met zo min mogelijk onderbelichte en overbelichte vlakken.
- Het formaat van de foto moet in jpg-formaat minimaal 3 MB groot zijn
- Of mogelijk foto's in RAW-formaat, afkomstig uit de luxere camera.
- Bij het leveren van een uitsnijding (detail) uit een foto wordt de scherpte bij vergroting minder, wat op gespannen voet staat met de eindkwaliteit van de foto. (te weinig pixels)

Onze honderd dagen gasten

gierzwaluw

Hugo Weenen

Vogelen is een rare hobby. Je staat 's ochtends heel vroeg op; je gaat naar een afgelegen plek en je hoopt dat je 'wat' ziet. Je moet er wat voor over hebben, want de natuur is vaak ver weg en niet makkelijk te bereiken. Geen hobby voor langslapers. Maar is dat wel helemaal waar? Je bent het meest in je eigen omgeving en kunt van daaruit ook het makkelijkst waarnemen; bij wijze van spreken vanuit je slaapkamerraam. Om je huis, in je tuin, op de voederplaats, onder je dakpannen, of zelfs bij je burens. Er is altijd wat te zien.

Wij wonen alweer ruim vijftien jaar aan de rand van Laren en elke zomer horen wij de gierzwaluwen om ons heen 'gieren'. Twee huizen verderop zaten al jaren drie nestkasten tegen de schoorsteen en daar kwamen ze elk jaar terug om te broeden. Op een dag grote schrik; het huis was verkocht en zou worden gesloopt. Er zou iets nieuws komen. Voor de mensen dan, niet voor de gierzwaluwen. Wat te doen?

Naar de slopers en vragen of ze de nestkasten wilden bewaren. Dat is gelukt, en na overleg met Mieke Pieren-Olijhoek, hebben we op acht meter hoogte één nestkast tegen onze schoorsteen laten plaatsen (voor de andere twee wist Mieke wel een adres). Kennelijk te laat want dat jaar geen gierzwaluw gezien of gehoord. Niet echt vergeten, maar ook niet aldoor in gespannen verwachting: "Waar blijven ze nou, die gierzwaluwen". Tot we op Tweede Pinksterdag (22 mei 2018) het bekende geluid hoorden; ze gierden weer rond het huis. Zouden ze ook in 'onze' nestkast gaan zitten? Ze vliegen met een rotgang rond en om ze niet te missen moet je erg opletten, want ze duiken met dezelfde snelheid het nest in. En ja hoor, een luide plonk, er zat er eentje in! Het was dus gelukt ze te verleiden weer naar hun oude stekkie te gaan. Als luie vogelaar krijg je dan een onvoorstelbaar blij en trots gevoel. Het bleek al gauw dat er nog twee paartjes hun intrek onder onze

dakpannen hadden genomen. Je ziet en hoort ze rondscheren en in hun nesten duiken, maar dat is het dan. De jonkies zie je niet en als ze zijn uitgevlogen zijn ze ook echt weg. Tot de volgende honderd dagen in 2019 hopen we dan maar.

Voor beginnende vogelaars nog wat informatie over de fascinerende gierzwaluw. Zij komen rond Koningsdag (eind april dus) uit Afrika; gebruiken hetzelfde nest als vorig jaar en ontmoeten daar (hopelijk) ook dezelfde partner als vorig jaar. Ze zijn vrijwel altijd in de lucht en komen alleen in het nest om te broeden, te voeren en te slapen met hun jongen. Hun pootjes zijn een soort klauwtjes, waar ze nauwelijks mee kunnen lopen of trippelen. Van de grond opvliegen lukt ze niet. We moesten er een van onze zolder redden; geen poederdonsje zoals de meeste vogels, maar één bonk spieren! Ze eten zo'n 20.000 insecten per dag, die ze vangen terwijl ze met open snavel vliegen. 's Nachts stijgen de vogels (die niet broeden) boven het IJsselmeer naar ongeveer drie km hoogte om slapend naar beneden te zeilen. Honderd dagen na aankomst, begin augustus dus, gaan ze weer terug, richting Afrika.

Tot slot twee gezegden van vader Cats: "Een gast is net als vis; hij blijft slechts drie dagen fris". Klopt niet voor gierzwaluwen; die blijven honderd dagen fris.

"Een gast brengt immer vreugde aan; is het niet bij het komen dan wel bij het gaan". Klopt ook niet voor gierzwaluwen; het is jammer dat ze ons zo snel weer verlaten.

gierzwaluw

Bertus van den Brink

Onderzoek naar de trekroutes van kleine karekieten en bosrietzangers met gebruik van geolocators

Rudy Schippers

Middels traditioneel ringonderzoek is bekend dat onze bosrietzangers het winterseizoen doorbrengen in Oost-Afrika en onze kleine karekieten in West-Afrika overwinteren. Het aantal terugmeldingen is echter beperkt. Daarnaast weten we alleen waar de vogels zijn aangetroffen en weten we niet welke route ze hebben afgelegd om daar te komen. Ook kennen wij geen pleisterplaatsen en hoe lang ze op bepaalde plaatsen blijven foerageren. En blijven ze na aankomst in hun overwinteringsgebied op één plaats, of vertonen zij nomadisch gedrag en verplaatsen zij zich afhankelijk van het voedselaanbod door een hele regio. Om deze vragen te kunnen beantwoorden is het Vogelringstation het Gooi een onderzoek gestart met gebruik van geolocators, minuscule kleine apparaatjes met een sensor, waarmee we de geografische locatie van een vogel kunnen afleiden. Analyse van de opgeslagen data kan echter pas plaatsvinden nadat de vogels in het daaropvolgend voorjaar weer terug zijn gevangen. Dit onderzoek is mogelijk geworden middels financiële steun van zowel het Dineke Sluijters Vogelfonds, zoals vermeld in De Korhaan van mei 2018, alsmede een bijdrage van het IJsvogelfonds van Vogelbescherming Nederland. Deze studie wordt gedaan samen met het Vogelringstation de Haar bij Haarzuilens.

geolocator met uitstekende sensor Harry de Rooij

Als voorbereiding is een inschatting gemaakt naar de grootste kans om eerder geringde vogels terug te vangen. Uit de analyse gebaseerd op terugvangsten van de laatste tien jaar is gebleken dat de beste resultaten verwacht kunnen worden van twee jaar oude mannetjes. Vrouwjes worden tijdens het broedseizoen veel minder gevangen, omdat die langdurig bij het nest verblijven en minder rondvliegen. Het streven was om in 2018 zo veel mogelijk mannetjes, die in 2016 geboren

waren, te voorzien van een logger (= geolocator).

In 2018 zijn voor dit onderzoek 40 geolocators besteld waarvan 25 ingezet konden worden bij Oud Valkeveen en 15 bij Ringstation de Haar.

Samenwerking met de Universiteit van Groningen

Je kunt niet zomaar vogels van een logger voorzien, omdat dit als een dierproef wordt beschouwd waarvoor een vergunning vereist wordt. Gelukkig bleek het mogelijk om samen te werken met Dr. Raymond Klaassen van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Wij kunnen meedoen met het door de RUG gerunde project 'Variatie en flexibiliteit in migratiepatronen' op voorwaarde, dat wij twee nauw verwante soorten gaan vergelijken, in dit geval dus de kleine karekiet en de bosrietzanger. Voor dit programma hebben twee leden van beide ringstations een speciale training gekregen. Bij Ringstation de Haar is de bosrietzanger algemener dan bij Oud Valkeveen

waarmee het makkelijker is om aan de voorwaarde van een vergelijking met twee soorten te voldoen.

Aanbrengen van loggers

Voor deze studie is de kleinst mogelijke geolocator gebruikt met een gewicht van 0,36 gram. Omdat kleine karekieten en bosrietzangers in Afrika ruien, is gekozen voor een sensor die boven de veren uitsteekt omdat anders de nieuwe veren de logger zouden kunnen bedekken, waardoor zonlicht niet langer gemeten wordt. De lichtintensiteit is essentieel om te kunnen bepalen, waar zij zich bevinden. De loggers zijn aangebracht op kleine karekieten met een gemiddeld gewicht van 11,5 gram en bosrietzangers van 12,6 gram. Behalve een aluminium ring wordt er ook een kleurring aangelegd om de vogels bij terugvangst snel te herkennen. Ook kunnen we deze geloggerde vogels beter zien, wanneer ze in het voorjaar hoog in het riet zitten te zingen, om ze daarna te kunnen terugvangen. In 2018 is een rode kleurring gebruikt en in 2019 zal dat een blauwe kleurring zijn.

deel vergroting van de foto

kleine karekiet met logger op de rug
en rode kleurring
Harry de Rooij

Het voorjaar van 2018

Vanwege de zware zandstormen in maart/april in de Westelijke Sahara en de uitzonderlijk zware regenval in Noord-Marokko en Zuid-Spanje in de eerste helft van april, ondervonden veel trekvogels die vanuit West-Afrika naar Europa wilden, ernstig oponthoud. Toch werden, net als in andere jaren, de eerste kleine karekieten in de derde week van april gevangen. Deze eerste exemplaren waren allemaal oudere vogels van minimaal drie jaar oud, waarbij de eerste tien vogels als man konden worden geïdentificeerd. Het eerste vrouwtje met een broedvlek werd op 6 mei gevangen en vanaf die tijd kregen we zowel mannen als vrouwen in de netten. Wel werden er toen minder vrouwtjes gevangen, omdat die voornamelijk rondom het nest blijven. Zoals gebruikelijk kwam de veel grotere groep van een jaar oude vogels in de tweede helft van mei aan. Een groot aantal daarvan was in het begin niet seksueel actief waardoor we op het moment dat ze gevangen werden niet konden vaststellen of het een mannetje of een vrouwtje was.

De aanhoudende oostelijke wind van dit voorjaar was gunstig voor de bosrietzangers, waarvan we er dit jaar meer zagen dan in voorgaande jaren. Voor rietvogels is 2018 een gunstig jaar gebleken ondanks het warme en droge weer. Er zaten vooral veel muggen in het riet, waardoor er voldoende voedsel was. Ook waren er dit jaar diverse gevallen van een tweede broedsel waarbij er tot eind augustus en zelfs de eerste week van september nog heel jonge vogels werden

aangetroffen. Er waren beduidend minder vogels met groeistrepen in de staartveren dan in voorgaande jaren. Ook waren er weinig parasieten zoals teken te zien. Het was zeer opvallend dat dit jaar gedurende de hele CES periode (15 april-5 augustus) slechts een enkele kleine karekiet is gevangen die in 2016 geboren is. In De Korhaan van november 2016 werd in het artikel 'Gooise vogels zwaar getroffen door extreme weersomstandigheden' aandacht besteed aan de gevolgen van de zware slagregens van april tot eind juli van dat jaar. Afgezien van de vele slachtoffers die door die slagregens getroffen werden, waren er toen ook nauwelijks insecten waarmee jonge vogels gevoerd konden worden. **We weten nu dat van de 151 jonge kleine karekieten die tijdens de CES periode van 2016 geringd waren, er slechts een enkele vogel in 2018 terug gevangen is.** Gelukkig bleek dit een mannetje te zijn en die is dus van een logger voorzien. Van de tien bosrietzangers die in 2016 als jonge vogel geringd werden, is er niet een teruggevangen.

Voor het geolocatorprogramma werd prioriteit gegeven aan mannetjes van twee jaar oud, aangeduid als 3kj (derde kalenderjaar). Zoals bovenvermeld lukte het dus maar bij een van de 25 loggers om die aan te leggen bij een 'eigen' vogel van 3kj. Voor de 20 bij kleine karekieten aangelegde loggers zijn uiteindelijk 15 vogels van 3kj of ouder gevonden en vijf vogels die in 2017 zijn geboren. Voor bosrietzangers was de keus beperkt

waarbij het enige criterium een eerdere vangst was. Daarbij kwamen we uit bij twee vrouwtjes van minimaal 4kj, een man van minimaal 3kj en twee mannetjes van minimaal 2kj.

Een van de kleine karekieten is een oude bekende die vanaf 2013 jaarlijks diverse keren in de netten is beland, inmiddels meer dan dertig keer. Hij werd voor het eerst op 12 mei 2013 gevangen als na 1kj en is nu dus minstens 6 jaar oud. Normaal zou dat te oud zijn voor een logger, maar omdat hij tot nu toe elk jaar diverse keren gevangen is, hopen we hem ook in 2019 weer te mogen verwelkomen.

Van de 15 geolocators die bij Ringstation de Haar zijn gebruikt zijn er acht aangelegd bij een kleine karekiet en zeven bij een bosrietzanger waarmee er in totaal 28 kleine karekieten en 12 bosrietzangers naar Afrika zijn vertrokken met een geolocator als rugzakje.

Neveneffecten van het geolocatorprogramma

Om zo veel mogelijk geschikte kandidaten te vinden moesten wij veel vogels zien te vangen. Dit jaar werden waar mogelijk alle netten opengezet. Naast de vangst van oudere vogels kregen we later in het seizoen ook een recordaantal jonge vogels die van een ring konden worden voorzien. Dat betekende voor zowel de kleine karekiet als de bosrietzanger vrijwel het dubbele aantal aan geringde jonge vogels in vergelijking met het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar. Mocht het geolocatorprogramma met een jaar verlengd worden dan is het hoopvol dat in 2020 de 3kj vogels ruim vertegenwoordigd zullen zijn.

Tot slot

Hierbij willen wij Staatsbosbeheer danken voor hun medewerking en toestemming om bij Oud Valkeveen dit ringonderzoek te kunnen verrichten. Veel dank ook aan het Dineke Sluifjters Vogelfonds en het IJsvogelfonds van Vogelbescherming Nederland voor financiële ondersteuning van dit project. Voor verdere vragen over dit onderzoek of over het ringwerk in zijn algemeenheid kunt u een bericht sturen naar vrs.hetgooi@gmail.com

GEDICHTEN

Kraai

Lees maar, het valt je op:
hij is te zwaar voor dit bevroren
weiland dat sporen draagt
waarin hij landt.

Wiekt weer omhoog dan toch
om cirkelend rond het dak
of uit bomen om het erf te duiken
op wat te jong of afgeleefd is, op bederf,
een glinstering daarin die ons ontging.

Robert Anker

*(Uit: Verzamelde gedichten, uitgeverij Querido,
Amsterdam)*

soms op een vleugje wind
soms in een storm
vliegen zij op
een wolk van vogels
voor de zon

welke dromen
bevliegen de vogels
dat zij zich
lichtvaardig
in zoveel lucht
begeven

Bert Schierbeek

*(Uit: Vlucht van de vogel, uitgeverij De Bezige Bij,
Amsterdam)*

Vogeltreffers

Bert Roelofs

Inmiddels is de visarend gelukkig ook in Nederland broedvogel, maar het zal nog > wel even duren (als het al ooit gaat gebeuren) voor ze zich zo dichtbij laten benaderen als deze door mij gefotografeerde vogel in de Everglades van Florida. Deze moeder met jong zat een meter of vier boven me, compleet onverschillig op me neerkijkend. Ware superioriteit.

'Wie het kleine niet eert, is het grote niet weert' geldt mijns inziens zeker voor deze vuurgoudhaan. Dit bijna kleinste vogeltje van Europa kan mij net zo imponeren als bijvoorbeeld een vliegende deur. Want hoe vaak krijg je dit miniatuurvogeltje nou goed te zien, laat staan te fotograferen. Het is niet alleen zeer klein en hoogst beweeglijk, maar leeft ook nog eens in een biotoop van vooral donkere bomen. Dit vogeltje zocht tot mijn grote geluk midden in de winter wat voedsel aan een vijverrand en was daardoor even mooi zichtbaar.

En wat te zeggen van de Amerikaanse zeearend die ik op de tweede dag van mijn Florida reis mocht fotograferen. Daar waar anderen. > naar Orlando gaan voor de verschillende attractieparken bevond ik me in het grootste pretpark van allemaal, namelijk het Orlando Wetlands Park, een moerasgebied dat onderdeel is van een afvalwaterzuiveringssysteem. Ik probeerde een troepiaal in een boom te fotograferen, toen ik plots een grote schaduw met licht geruis over me heen zag en voelde trekken. Instinctief bukte ik. Toen ik weer opkeek was de troepiaal gevlogen en zat deze witkop statig in de boomtop, een meter of 15 boven me. Mijn diepe buiging was waarschijnlijk geheel aan deze vogel voorbijgegaan. Of niet?

Deze havik had een duif te grazen genomen en vakkundig en efficiënt geplukt. Maar net toen de eerste hap naar binnen gewerkt werd, kwam er een buizerd aan knallen en vertrok de havik met diepe vleugelslagen. De buizerd at een deel van de duif op, daarbij ook regelmatig een veer inslikkend en alsmaar schuin omhoogkijkend. Echt op zijn gemak zat de buizerd dus niet en na een tijdje vloog hij weg. In een oogwenk zagen we de havik weer naderen en op de deels geplukte duif neerstrijken, waarna een nu onverstoorde maaltijd volgde.

De ijsvogel is niet voor niets een topmodel voor veel fotografen, want deze vogel staat voor flamboyante kleurrijkheid, felle actie, hoge snelheid en gelukkig ook een belangrijke mate van voorspelbaarheid. Zet een stok op de juiste plek en je hebt kans dat deze vogel er regelmatig op gaat zitten. Het is ook wel prettig dat de ijsvogel zijn naderende komst vaak netjes aankondigt met de kenmerkende schelle roep.

De groenling vind ik gewoon een prachtig vogeltje om te zien, vooral vanwege de gele tinten in het verder groene pak. Het klaaglijke deuntje maakt hem ook wel weer een beetje sneu. Het zit hem bij de groenling meer in het detail

< Ik vind de kuifmees een beetje een bangebroek, maar ook de mooiste van de in ons land voorkomende mezen. Door zijn kleinere formaat delft hij vaak het onderspit tegenover de grotere koolmees en de eveneens kleine pimpelmees. Maar als de kuifmees nou net wat meer van de bravoure van die pimpelmees zou hebben, dan kwam die koolmees wat vaker bedrogen uit. Maar de kuifmees bijt niet van zich af en is daarmee een beetje het sulletje van de voerplek. Al wat hij doet als verweer is af en toe even die kuif opzetten, vaak tevergeefs, maar wel mooi om vast te leggen

Trendsetter

Ronald Hermsen

De lange, hete zomer van 2018. Veel bloedhete dagen met weinig fut om eropuit te trekken en vogels te kijken. Voor een Noordwest-Europeaan als ik waren deze mediterrane temperaturen vaak net iets té. Maar toch vogels willen kijken. En zo kwam ik op het idee: hangmatvogelen.

Ik pakte dus mijn kijker en hangmat, fietste naar Amelisweerd, installeerde de hangmat tussen twee dikke bomen en ging liggen. Ik zag en/of hoorde merel, roodborst, zwartkop, gaai, gier- en boerenzwaluw, houtduif, pimpel- en koolmees, kauw, zanglijster, winterkoninkje, tjiftjaf (oké: geen wereldschokkend lijstje) en zingende kleuters met jonge ouders, die naast mij een verjaardagsfeestje vierden. Zie daar meteen een van de beperkingen van hangmatvogelen: je bepaalt je plekje – mede afhankelijk van de aanwezigheid van bomen op een gepaste afstand – waar je in alle rust neerstrijkt om te hangmatvogelen. Maar ja, de situatie om je heen kan snel veranderen. Dat gebeurde dan ook op deze mooie vrijdagmiddag in juli. Veel mensen waren vrij en ruilden hun

driehoog-achter in voor het buiten vertoeven. Voor Amelisweerd en Rhijnauwen in dit geval, de mooie groenstrook ingeklemd tussen Utrecht, Bunnik en de Uithof en de A27, A12 en A28, waar ik maanden daarvoor nog de middelste bonte specht zag.

Maar hangmatvogelen heeft ook zijn voordelen. Het eerste spreekt voor zich: je vogelt liggend vanuit je hangmat, kijker om de nek en drankje bij de hand. Nu zou u kunnen denken: hij is wel een luie vogelaar, maar dan heeft u het (deels) mis. Ik draai mijn hand namelijk ook niet om voor een wandeltocht van twintig kilometer met de telescoop op de rug.

Een ander voordeel is dat je stil en verdekt aanwezig bent – al is mijn hangmat geel met rood –, bijna als in een vogelhut en de vogels vrij dichtbij komen. In ieder geval was er die man merel, die zijn alerte houding tijdens zijn zoektocht naar eten even inruilde voor een gebukt spurtje onder mijn hangmat door.

Nog een voordeel: wordt die kijker te zwaar, dan leg je hem weg en doe je even je ogen dicht. Het is bovendien

een goede luisteroefening. Je waant je op vakantie, drie kilometer van huis. Er kleeft ook nog een nadeel aan hangmatvogelen, eerlijk is eerlijk. Die hangmat zit vast aan bomen, bomen hebben een kruin, die kruin zit in de zomer vol in blad, dit schermt de lucht af, maar daar vliegen nu juist de vogels. Om een lang verhaal kort te maken: je mist dus weleens wat. Maar ja, dat ben ik wel gewend, bomen of geen bomen. En hé, vogelen is toch meer dan alleen vogels kijken? Dat wist de dichter Hans Andreus al:

Liedje voor vrouwen geloof ik

Ik hoor het gefluit van de vogels
cantate cantabile
ik hoor het gefluit van de vogels
op een doodgoeie dag door de week.
Ik bezin mij niet meer op de logos
ik vergeet alle fietsen en autoos
ik zit op een tak als anthropos
en fluit met de vogels mee
cantate cantabile.

Hangmatvogelen: ik voorspel een trend.

AVG, WAT MOETEN WE ERMEE?

AVG is de afkorting voor Algemene Verordening Gegevensbescherming. Dit is een Europese verordening die de regels voor de verwerking van persoonsgegevens door particuliere bedrijven, verenigingen en overheidsinstanties in de hele Europese Unie standaardiseert. Ook wij als Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken hebben daarmee te maken. Daarom is onderstaand privacyreglement opgesteld. Daarin staat hoe de vereniging omgaat met de privacy van de leden. En lid zijn van de VWG betekent dat je instemt met deze manier van gegevens bewaren en gebruiken. Zo weten de leden, de coördinatoren en het bestuur hoe de werkgroep dient om te gaan met persoonlijke gegevens. Onderstaand treft je het privacyreglement aan.

Privacyverklaring Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken

In het kader van de AVG laten we je in deze verklaring weten welke gegevens we opslaan en wat we ermee doen.

De gegevens die we opslaan

Voor onze administratie, het toesturen van ons verenigingsblad en de activiteiten die we in verenigingsverband organiseren slaan we de volgende gegevens op:

- naam
- geslacht
- adres

- e-mailadres
- telefoonnummer(s)
- bankrekeningnummer
- automatische incasso
- datum start lidmaatschap
- deelname aan werkgroepen / activiteiten / belangstellingsregistratie
- soort lidmaatschap (gewoon lid, huisgenootlid, erelid)
- oorkondes, verdiensten etc.

Doeleinden gebruik

Wij gebruiken deze gegevens uitsluitend om activiteiten van de VWG te coördineren. Alle gegevens zijn voor eigen gebruik. We stellen de gegevens intern alleen ter beschikking na een gemotiveerd verzoek. Daarover besluit het Bestuur. Wij delen alleen gegevens met derden indien dat nodig of wenselijk is voor de activiteiten die we in verenigingsverband organiseren (zoals een verwerkersovereenkomst met de drukker). We verkopen of ruilen gegevens niet met derden.

Beheer persoonsgegevens

Beheerder van de gegevens is het bestuur (secretaris@vwggooi.nl) die het beheer kan delegeren aan de ledenadministrateur (ledenadministratie@vwggooi.nl).

Internet

Onze website gebruikt alleen functionele

cookies.

Onze internetpagina's kunnen links naar andere websites bevatten. De Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken is niet verantwoordelijk voor het privacybeleid van websites die niet onder ons beheer vallen.

Gegevensbeveiliging

Wij gaan zorgvuldig om met jouw gegevens en beschermen ze zo goed mogelijk. De ledenadministratie wordt bijgehouden in een programma dat is gebouwd in Excel en wordt beheerd op een lokale computer. De ledenadministratie is alleen door bevoegde personen in te zien.

Inzage

Je mag ons altijd vragen naar de persoonsgegevens die we van je bewaren. Je kunt ons verzoeken gegevens te wijzigen of aan te vullen en dient er zelf voor te zorgen dat de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken over de juiste actuele persoonsgegevens beschikt. Je hebt het recht om op elk moment je persoonsgegevens te laten verwijderen (dan eindigt dus ook je lidmaatschap). Na beëindiging van het lidmaatschap bewaren we je gegevens tot nog maximaal één kalenderjaar, tenzij je aangeeft dat je dat anders wilt. Voor vragen over je gegevens kun je contact opnemen met ledenadministratie@vwggooi.nl.

De raaf

Dick A. Jonkers

Met de publicatie over de raaf is het veertiende deel verschenen in een serie monografieën over vogels van uitgeverij Atlas Contact. De soort komt vrijwel op het hele noordelijk halfrond voor en is al sinds de prehistorie nauw verbonden met de mens. Het is de grootste zangvogel. Door alle tijden heen weet hij zich te

handhaven en duikt op in mythen en sagen. Hij wordt beschouwd als de boodschapper van fatale voortekens, maar ook van voorspoed. Daarnaast is het een intelligente vogel. Van alles wordt hem toegedicht. In spreekwoorden en gezegden wordt hij opgevoerd. Zo ook in film, kunst en literatuur, maar eveneens in de sprookjes van Grim, Christiaan Andersen en de fabels van La Fontaine. Het gedrag van raven wordt geschetst. Zo zijn er onder meer werktuigkundigen, touwtrekkers en hamsteraars. Van meet af aan manifesteert hij zich in uiteenlopende volkenkundige situaties, met steeds weer een overeenkomstige duiding. Raven waren dienstverleners, die het afval opruimden van de bewoonde gebieden in de Middeleeuwen en de eeuwen daarna. Hoewel een alleseter, nam hun aantal af door veranderingen in het milieu. De bakens moesten worden verzet en er werd uitgeweken naar andere gebieden, die meer overlevingsmogelijkheden boden. Dit lukte niet altijd en er werden herintroductieprojecten gestart. In ons

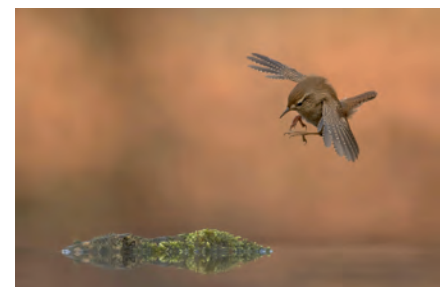
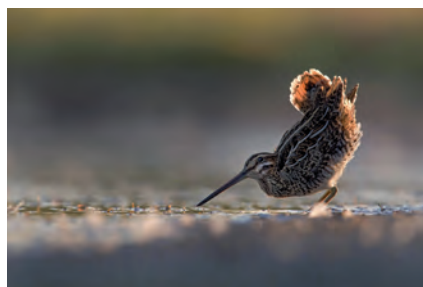
land was de eerste maar tevens mislukte poging in 1936. Een tweede poging startte in 1966 en had wel succes. Soms wordt vakjargon gebruikt dat niet begrijpelijk is voor de gemiddelde lezer. Bijvoorbeeld het woord 'demiurg' (ambachtsman, bouwer). In zijn ijver om alles uit de kast te halen verschaft de auteur in een aantal hoofdstukken details die te ver staan van de centrale figuur: de raaf. Al met al is het boek toch zeer de moeite waard. Ik heb weer heel wat kennis opgedaan.

Beyens, L., 2018: De raaf. ISBN 978 90 450 3418-8. 224 bladzijden. Foto's in kleur. Paperback /softback. Formaat 14,5 x 21,5 cm. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam. Prijs € 21,99.

The Guardian

Roelof Molenaar wint internationale prijzen

'The Guardian Bird photography of the year' is een jaarlijkse competitie voor vogelfotografen in verschillende categorieën. Roelof Molenaar heeft in deze prestigieuze wedstrijd een zilveren (categorie 'Best portrait') en een bronzen prijs (categorie 'Birds in flight') gewonnen met zijn foto van respectievelijk een watersnip en een vliegende winterkoning. Wij zijn trots om zo'n fantastisch fotograaf in onze VWG te hebben. De foto's van Roelof en van de andere prijswinnaars zijn te bekijken op de website van 'The Guardian', en er staat een link bij het nieuwsbericht op de website van de VWG .

de bekroonde foto's

Spontane spreeuwenexcursie op 10 oktober 2018

Angela van der Elst

de spreeuwenwolk

Paul Keuning

Soms heb je geluk. In zo'n geval zie je hoe vanuit verschillende hoeken van het Gooi in steeds grotere groepen vogels bij elkaar komen om samen ergens de nacht door te brengen. Mieke Pieren-Olijhoek wees op de zwaluwrituelen tegen de schemering aan de oever van het Gooimeer. Zo zie je niks, zo zie je ontelbaar veel vogels en zo hoor je alleen nog maar gekwetter in het riet. In oktober kwam daar een vergelijkbare ervaring met spreeuwen bij, maar dan anders.

Het begon met een mededeling van Rob van Veen in een nieuwsbrief, dat er sinds een aantal avonden tegen zonsondergang een enorme zwerm spreeuwen over de Loosdrechtse Plassen vloog. Twee dagen daarna had Rien Rense een vaarexcursie georganiseerd. De boot van zijn zoon Emiel kon twintig mensen richting het riet varen waarin de duizenden en duizenden vogels gingen slapen (roesten), nadat ze zich eerst in de lucht in spectaculaire wolken verzameld hadden. Of beter: zouden hebben. Want met dieren weet je het maar nooit, misschien kozen de spreeuwen juist die avond een andere slaappleats, of waren ze reeds op weg

naar hun overwinterlocatie.

Woensdag 10 oktober was het zomers. Op de steiger bij de Porseleinhaven stonden iets na zessen degenen die zich aangemeld hadden en samen precies in de sloep pasten. Truien en fleecedekens mee, want op het water kon het fris zijn had Rien gezegd.

Deze avond echter niet. Het was strakblauw en de zon scheen warm tot 'ie' met veel gevoel voor drama onderging. Roze, oranje, lila, alles kwam voorbij toen we op de boot zaten. Maar waar waren de spreeuwen?

Daar, wees iemand na een tijdje, daar in de verte, in en uit een boom, bij de Vuntus. Precies aan de andere kant van Oud-Loosdrecht dan waar wij uitgevaren waren. Jammer. Toen kwam er ineens een klein groepje voorbij boven ons hoofd, en nog een, en nog een. Daarna ging het snel. Terwijl de schipper zijn boot langzaam richting de rietkraag liet tuffen – en Riens vrouw koffie en cake uitdeelde, wat een luxe – zagen we tientallen, honderden stipjes wat hoger in de lucht. Die voegden zich bij elkaar en vormden goed zichtbare zwermen. Heen en weer, hoog, iets lager.

In stilte. Het enige dat we af en toe hoorden was het zoeven van vele vleugeltjes.

Dat alleen was al schitterend. De een na de ander aan boord ontdekte nieuwe aanvliegers, vanuit alle windstreken kwamen ze nu. Soms zwenkten ze zo mooi als je weleens op filmpjes ziet; een onnavolgbare choreografie door zoveel dieren tegelijk waarbij er niemand botst. Dat duurde steeds maar even; erna werd het weer 'gewoon' vliegen.

Er waren deelnemers, die probeerden ze te tellen. De schattingen liepen op tot tien- à twaalfduizend exemplaren. Die daalden langzaam en namen toen plotseling collectief plaats in het riet, waar ze op raadselachtige wijze direct uit het zicht verdwenen. Je staat erbij en kijkt ernaar en ziet toch niet precies hoe het gebeurt.

De spreeuwen bleken elkaar veel te vertellen te hebben, de rietkraag werd een overvolle kroeg, waarin iedereen zich op volle sterkte verstaanbaar probeerde te maken. We voeren er omheen en konden de spreeuwen nu ook ruiken. Er stook nog een groep op, geschrokken door een

startende motor. Weer kwamen er nieuwe groepjes aan, die kennelijk allemaal tussen de al aanwezige spreeuwen pasten.

De boot bewoog zich door de aanvliegroute, er leek geen einde te komen aan de stroom. Hoeveel spreeuwen leven er überhaupt in het Gooi? Er klonk oooh en aaah, men maakte foto na foto, we waren heel dichtbij een vogelgeheim dat elke dag plaatsvindt en waarvoor je soms even moeite moet doen om het zien.

Het werd donker en we lieten de spreeuwen de spreeuwen. Het gekwetter raakte buiten gehoorsafstand. "Zou het de hele nacht zo doorgaan?", zei iemand. Diepe zucht. Onder de indruk voeren we terug. Nogmaals bedankt Rien (en familie), voor het spontane initiatief. Het was een prachtige avond. De spreeuwen zijn niet onopgemerkt gebleven.

in de boot genomen

Annet Scheeres

ijseenden (man, vrouw)

Hans Hover

26 augustus 2018

Excursie naar de Tweede Maasvlakte

Paul Keuning

Een nieuwe bestemming, mogelijk daarom een behoorlijke opkomst van 20 deelnemers voor deze vogeltocht. Er zijn meerdere redenen om dit nieuwste stukje Nederland te bekijken op de hier voorkomende vogels. Deze vijf kilometer in de zee uitstekende uitstulping, opgeleverd in 2013, biedt vogels op trek een mooi rustpunt op hun reis. Het is een verbazingwekkende plek vanwege de contrasten: de grootste containerschepen van de wereld worden hier volautomatisch gelost met megalomane kranen, daarnaast vogelspotplekken en zelfs een bezoekerscentrum, dat je eerder op de Veluwe zou verwachten. Bij de aanleg is als compensatie voor de

aantasting en uitdieping van de zee bij Voorne-Putten, gelet op ruimte voor natuur en vogels. Voor alle soorten recreanten is trouwens plek ingeruimd: zoals windsurfers, naturalisten, sportfietzers en strandgangers.

Ver weg? Och, het is anderhalf uur rijden. Om halfnegen waren we er met rustig weer en een waterig zonnetje. Behalve de ijseend in eclipskleed en een lepelaar met jong was er de eerste twee uur niet zoveel bijzonders te zien. Nee, dan had er een stevige noordwestenwind moeten staan. Dan waaien de jan van genten, zeekoeten en zwarte zee-eenden gewoon richting deze kust. Ook toen we de weg, die deze

Maasvlakte omringt, vervolgden zagen we niet veel meer dan de soorten die je nergens kunt ontlopen: houtduiven, eksters, kauwtjes, wilde eenden en zwarte kraaien. Maar toch leuk, daar zit een tapuit rechtop! Zomaar op een hek laat een kneu zich bewonderen; een paapje op de vlakte is ook niet alledaags. Verder vlogen er regelmatig grote sterns langs en soms een watersnip over. Ja je moet wel blijven opletten als je erop uit gaat om te vogelen, want anders zie je die morinelplevieren geheid over het hoofd. Carel de Vink is op zo'n dag voortdurend alert, en hij ontdekte ze schuilend in een kuiltje op een paar honderd meter afstand in de dorre vlakte. Nog wat leuks gezien? Zeker dus! En ook blijft het leerzaam om de verschillende meeuwensoorten in eclipskleed en op verschillende leeftijden thuis te brengen. Een goede praktijkoefening als voortzetting op de vervolgcursus van Wouter. Ook was bij de roofvogels de visarend tussen de duizenden wulpen op het strand van Voorne zeker het vermelden waard. Kortom een uitgelezen plek, misschien niet zo voor de hand liggend, wel een hotspot op waarneming.nl. Die houden we erin! Dank voor dit initiatief Wouter.

ijseend

Thea van Gogh

Eempolder

Paul Keuning

Het voorkomen van de torenvalk in de westelijke Eempolders, een update

J. Mooij

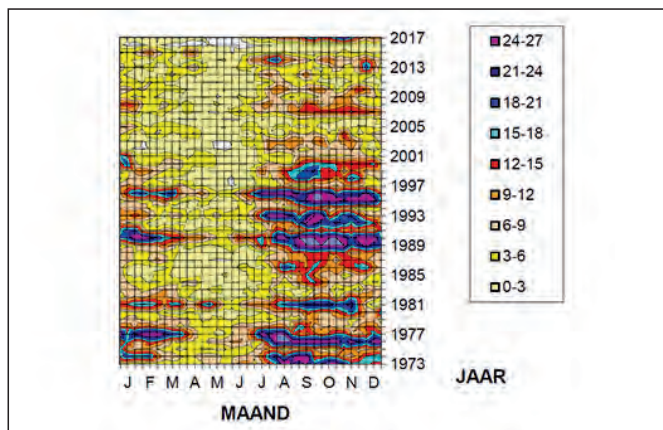
In de recente nieuwe versie van de Rode Lijst van broedvogels is de torenvalk (*Falco tinnunculus*) opgenomen als kwetsbare soort. In de vorige Rode Lijst van 2004 kwam de torenvalk nog niet voor. Dit maakt duidelijk dat het niet goed gaat met deze soort in Nederland. In 2012 is er al een verhaal over de torenvalk in de Eempolders geschreven, maar dit lijkt een mooi moment om weer eens te kijken hoe het er nu met deze soort voorstaat. Figuur 1 geeft een samenvatting van alle waarnemingen, waarbij de waarden

omgerekend zijn naar decaden, in dit geval zodanig dat in elke maand drie perioden vallen. In figuur 2 zijn de totale waargenomen aantallen per jaar uitgezet.

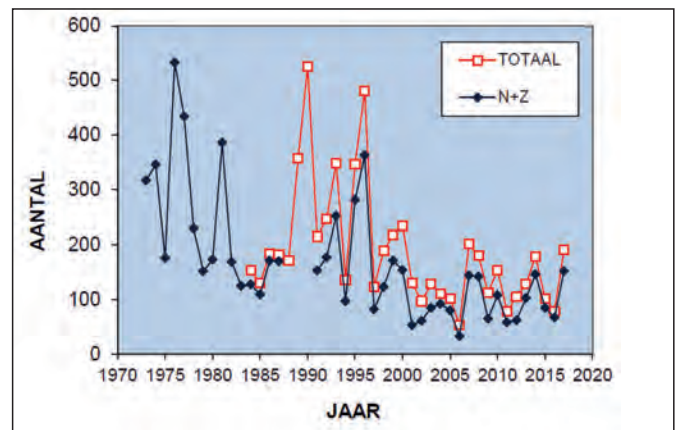
In zowel grafiek 1 als in 2 zien we een enorme variatie van jaar op jaar. Een factor drie tussen opeenvolgende jaren is geen uitzondering. De herkomst van deze variaties is ook duidelijk. We zien hier het effect van veldmuizenplagen in de Eempolders. Die plagen zijn overigens geen lokale verschijnselen; de jaren

komen precies overeen met de jaren waarin landelijk een veldmuizenplaag optrad. Het is ook duidelijk dat de pieken tot 1995 veel hoger zijn dan daarna. Ook de dalen blijken voor 1995 veel hoger te zijn dan erna. We kunnen dus wel met zekerheid zeggen dat rond 1995 het aantal torenvalken sterk is afgenomen.

Moeilijker wordt het om aan te geven of er daarna nog een verdere afname is. Dit komt door de grote variatie tussen de jaren. Daardoor moet een trend heel

Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de torenvalk.

Figuur 2. Totaal aantal getelde torenvalken per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oosterveente, de rode lijn de totale aantallen.

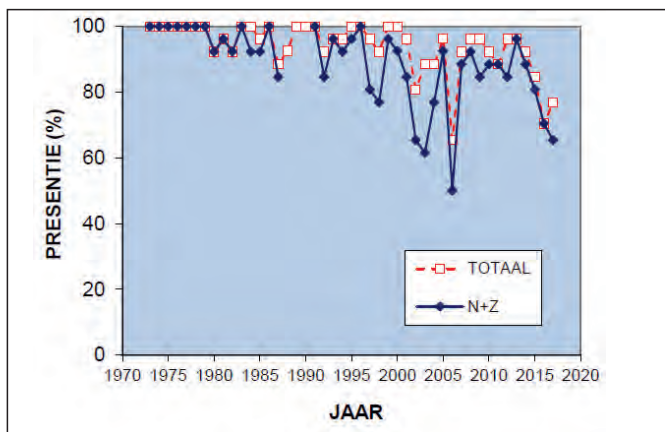
torenvalk

Wim Smeets

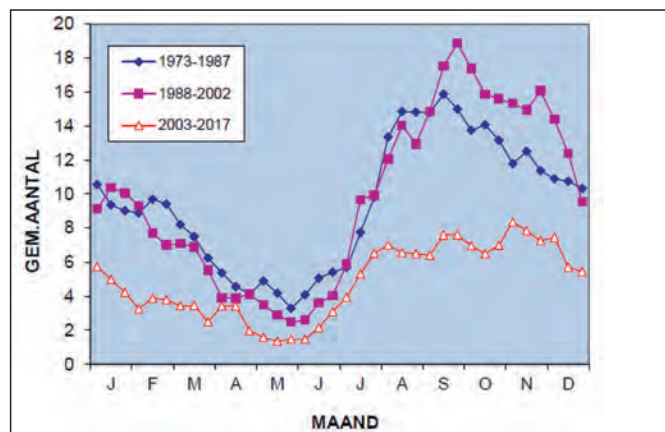
duidelijk zijn om aantoonbaar te zijn. Een trendberekening levert nauwelijks een verandering op, en die is dan ook in de verste verte niet significant. De conclusie moet dan ook zijn dat de torenvalk in deze eeuw in de Eempolders niet meetbaar achteruitgegaan is. Sinds 2004 is de status van de torenvalk in Nederland kennelijk verslechterd, dus het lijkt erop dat het in deze eeuw in de Eempolders beter gaat dan elders. Dit wordt trouwens ook bevestigd door de roofvogelwerkgroep. In

ons werkgebied broeden torenvalken volgens hun onderzoek vooral nog in de Eempolders. De presentie (zie figuur 3) ziet er trouwens minder gunstig uit. De laatste jaren komt het steeds vaker voor dat we geen enkele torenvalk zien bij een telling. Waarom de aantallen rond 1995 zijn afgenomen is niet erg duidelijk. De verhouding tussen muizenjaren en de jaren daar tussenin lijkt niet te zijn veranderd. Het aantal muizen in de muizenjaren is waarschijnlijk ook niet

verminderd. In 2014 en 2017 broedden er velduilen, typische veldmuizeneters, in de polder, wat daarvoor in dertig jaar niet was gebeurd. Zij schijnen van heinde en ver naar plekken te trekken waar op een bepaald moment veel veldmuizen aanwezig zijn. Als er in de jaren negentig veel meer veldmuizen waren geweest dan bij de laatste twee muizenjaren zou je ook in die jaren broedende velduilen verwacht hebben. Het lijkt er daarom op dat de problemen ontstaan in de tussenjaren.

Figuur 3. Presentatie van de torenvalk. De blauwe lijn geeft de presentatie zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale presentatie.

Figuur 4. Gemiddeld aantal torenvalken per decade voor drie periodes van vijftien jaar.

torenvalk

Wim Smeets

Torenvalken zijn standvogels. Ze kunnen in een broedseizoen maar een beperkt aantal jongen grootbrengen, zelfs als er onbeperkt voedsel aanwezig is. Als ze met weinig broedparen beginnen kunnen ze in een jaar maar een beperkte stijging van de populatie bereiken. Nauwkeurige bestudering van figuur 1 leert dat de toename van het aantal torenvalken in 2014 en 2017 begint in juli. Dit komt niet doordat er voor die maand geen muizenplaag in de polder was. De velduilen kwamen in beide jaren in het voorjaar broeden, en zij zijn uiteraard alleen geïnteresseerd in muizen die dan al aanwezig zijn. De enige manier om meer torenvalken voor het broedseizoen in de polder te krijgen is dat ze van elders erheen trekken. Dat gebeurt kennelijk in het voorjaar niet op een merkbare schaal. Het is ook niet te verwachten. Omdat een muizenjaar over grote gebieden voorkomt, zien torenvalken die ergens in de omgeving een territorium hebben ook daar het aantal veldmuizen oplopen. Er is dus voor hen geen enkele reden om weg te trekken.

In de jaren zeventig en negentig kwamen perioden met veel muizen voor die meer dan een jaar duurden. Opvallend is daarbij dat de plotselinge toename van de aantallen na de broedtijd in het tweede jaar eerder (soms meer dan een maand) optreedt dan in het eerste jaar. De meest voor de hand liggende verklaring is dat torenvalken na een winter, waarin er veel

muizen zijn, eerder met broeden beginnen. Dit klinkt niet onlogisch, want het is bekend dat een goede conditie een voorwaarde is om te broeden. Toch lijkt het effect wel erg sterk. Een toename eind augustus wijst meer op zwerfbewegingen over grotere afstand, dus op vogels van elders.

De verdeling over het jaar (figuur 4) lijkt in eerste instantie het gedrag te laten zien van een typische standvogel. Het grootste deel van het jaar nemen de aantallen af, maar na de broedtijd nemen ze door het uitvliegen van de jongen snel toe. Toch zijn er wel een paar opmerkingen te maken. De verhouding tussen het hoogste en het laagste aantal jonge torenvalken is ongeveer zes. Dat zou betekenen dat er voor elke volwassen torenvalk na de broedtijd vijf jongen bij zouden moeten komen, dus tien per paar. Zelfs in hele goede tijden is vijf jongen per succesvol paar al behoorlijk veel, en er zijn ook vogels die helemaal niet broeden. Dit laatste is zelfs gebruikelijk bij eerstejaars torenvalken. Een ander punt is dat de aantallen in augustus en september vaak blijven oplopen. De eerste maanden na het uitvliegen zijn heel moeilijk voor jonge torenvalken. Ze hebben nog geen ervaring met jagen, en zeker als er weinig veldmuizen zijn is het de vraag of ze dat snel genoeg leren om in leven te blijven. Een afname van de aantallen in deze maanden zou dan ook meer voor de hand

Deze beide opmerkingen suggereren dat er ook in jaren zonder veel veldmuizen na de broedtijd torenvalken van elders in de polders neerstrijken. Het is bekend dat in tegenstelling tot de honkvaste volwassen torenvalken de jonge torenvalken na het uitvliegen gaan rondzwerfen. Ze blijven dan hangen op geschikte plekken. Het lijkt erop dat de Eempolders zo'n plek zijn. Deze rondzwerfende vogels kunnen ook de verklaring zijn voor de grote verschillen in aantallen tussen muizenjaren en de tussenliggende tijd. Dit verschil is meestal groter dan een factor vijf, wat ook niet in één jaar bereikbaar lijkt met alleen de eigen jongen.

Referenties

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.

Bijlsma, R.G., 1993. Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels. Schuyt en Co., Haarlem.

Mooij, J., 2008. Muizenjaren in de Eempolders. De Korhaan 42(2): 63-66.

Mooij, J., 2012. Het voorkomen van de torenvalk in de westelijke Eempolders. De Korhaan 46(2): 68-70.

Sevink, H. [in Jonkers D.A. & Prins F. (red)], 2017. Gooise vogels. Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken.

Wat zien ik: eider

Carel de Vink

Op 3 november 2017 passeer ik met de auto Pampushaven bij Almere. En ontdek daar een man eidereend in prachtkleed. Hé, zou dat 'onze' eider van de Huizerpier kunnen zijn? Die wordt, realiseer ik mij, al langere tijd niet meer daar gezien. Ik duik in 'waarneming.nl' en constateer dat dit veel langer het geval is dan ik dacht. Zelf zag ik hem daar nog, in eclipskleed, op 2 augustus 2017. De laatste vermelding

stamt van een dikke week daarna: 11 augustus 2017. Ik zoek terug: de vogel werd voor het eerst in jeugdkleed als tweede kalenderjaar gemeld op nieuwjaarsdag 2005. Vervolgens wisten meerdere melders hem te benoemen als 'vrouw'. Er volgden een groot aantal meldingen, geleidelijk in volwassen mannenkleed, waarbij opvalt dat de vogel regelmatig wekenlang, soms

maandenlang verdwenen leek, om later toch weer op te duiken. In de winter week hij soms uit tot in de singels van Huizen, om ondanks ijsvorming toch open water te vinden. Nu, na 12,5 jaar trouwe aanwezigheid, lijkt hij voorgoed verdwenen. Via Pampushaven? Daar werd hij overigens niet meer door anderen teruggezien.

eider (man),

Bert Roelofs

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken

Goois Nestkastonderzoek in 2018

Dick A. Jonkers

Door het controleren van 1494 nestkasten in 29 verschillende terreinen, met een ploeg van 28 controleurs, heeft de Vogelwerkgroep opnieuw een waardevolle bijdrage geleverd aan het nestkastonderzoek in Nederland. Daar zijn de professionele ecologen van het Nederlands Oecologisch Instituut (NIOO) in Wageningen heel blij mee. We behoren namelijk tot de weinige groepen, die evenals zij, dit onderzoek al vele decennia onafgebroken uitvoeren.

Een kijkje in de keuken. De bezetting in veel gebieden viel wat lager uit dan in voorgaande jaren. In twee ervan (Nieuwenoord en Drakenburg), in de regel goed bezet, was dit opmerkelijk bij het aantal broedsels van de bonte vliegenvanger en de boomklever. Elders in ons land is er een toename van boomklevers die wordt toegeschreven aan het ouder worden van de bossen. In onze regio komt waarschijnlijk in oudere bossen, zoals de hier boven onderzochte terreinen, meer natuurlijke nestgelegenheid beschikbaar, die wordt geprefereerd. In jongere bossen in het Gooi met daarin ook nestkasten en nog maar weinig natuurlijke broedgelegenheid, broeden nu eveneens meer boomklevers.

Het jaar 2018 was een goed broedseizoen voor de koolmees met grote legfels met soms elf of twaalf jongen. De vele aanwezige processierupsen droegen daar in belangrijke mate aan bij. Het was fijn om te kunnen vaststellen dat er een toename was van het aantal

Grote bonte specht

Hans Hover

broedgevallen van de gekraagde roodstaart en de grote bonte specht. De zwarte mezen hadden een goed jaar met legfels in diverse gebieden. Deze soort heeft het moeilijk en wordt op de Rode Lijst vermeld als gevoelig. Voor de bosuil was het een rampjaar. Van de zeven legfels waren er slechts drie die succes hadden.

Van vier terreinen zijn geen gegevens ontvangen. Dat is heel jammer, want de continuïteit van het onderzoek wordt hierdoor in gevaar gebracht. Voor Flevorama en het Smithuyserbos zijn we op zoek naar nieuwe controleurs. Wie wil ons helpen om de nestkasten daar te gaan controleren? Voor opleiding en begeleiding wordt gezorgd. Wacht niet en ga meewerken aan dit interessante onderzoek, dat ook nog goed is voor de gezondheid. Bel voor informatie de coördinator Ronald Beskers (035-5837341). Aanmeldingen kunnen ook naar:

Doen!

Het rapport kunt u inzien op de website: onder de rubriek 'Rapporten'

Beskers, R. E. (samenstelling) 2018. Goois Nestkastonderzoek. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Jaarverslag 2018. Hilversum. Uitgave nr. 271, 36 pagina's.

Weidevogel- bescherming in het westelijke Eemgebied in 2018

Dick A. Jonkers

In 2018 hebben 30 boeren en 34 weidevogelbeschermers er samen op 584 hectare voor gezorgd, dat de nesten en jonge vogels werden ontzien tijdens de uiteenlopende werkzaamheden en de activiteiten van weidend vee. In totaal zijn 294 legfels van tien soorten aangetroffen, waarvan er 217 uitkwamen. Hiervan behoorden er drie tot de eendensoorten:

bergeend (2 legsels), kuifeend (1) en slobeend (2). Verder bontbekplevier (6), gele kwikstaart (2), en graspieper (1). De talrijkste soort was de kievit met 161 legsels. Hiervan zijn er 52 gepredeerd door vogels, waaronder meeuw/kraai (36), bunzing (11) onbekend (11) vos (2) en overige dieren (5). Bij de kieviten gebeurde dit vooral op maïspcelen. De predatie bij de grutto, waarvan het aantal legsels 70 bedroeg, kwam uit op 11 broedsels die verloren gingen. De bekende veroorzakers waren hier meeuw/kraai (2), bunzing (1) en vos (7). De derde talrijke steltloper was de

tureluur (25 legsels). Hiervan was er predatie door bunzing (2) en meeuw/kraai (1). Blijft nog over de scholekster (24 legsels). Bij deze soort gingen twee broedsels verloren door activiteiten van een bunzing. Een belangrijke conclusie is, dat het slecht gaat met de kievit, een uitspraak die berust op de resultaten van vele decennia weidevogelbescherming. De weidevogelbeschermingsgroep is een eigentijdse organisatie, die samen met de deelnemend agrariërs tal van initiatieven ontplooit. Zo worden er bijvoorbeeld percelen plas-dras gezet en pompen met zonnecollectoren geplaatst. Ook is een

drone in gebruik, die onder andere is ingezet voor het monitoren van velduilnesten en het volgen van hun kuikens. Maar er zijn tal van andere mogelijkheden voor andere vormen van onderzoek bij weidevogels. De gedigitaliseerde versie van het rapport is te raadplegen op de website van de Vogelwerkgroep.

Bieshaar, G. & G.-J. van Loenen, 2018. Weidevogelbescherming in het westelijke Eemgebied in 2018. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 272, 13 pagina's.

Vogelopvangcentrum Midden-Nederland helpt vogels in nood

Dick A. Jonkers

Aan de Burgemeester J. Visserlaan in Naarden bevindt zich, verscholen in het groen, aan de rand van de Karnemelksloot het Vogelhospitaal van het Vogelopvangcentrum Midden-Nederland. De oorsprong daarvan ligt in 1957 toen Barend van Ingen beheerder werd van het Vogelasiel Naarden. De opvang bevond zich in zijn achtertuin. Inmiddels zijn we zestig jaar verder en is er heel veel veranderd. Tijd dus voor een update. Hiervoor heeft een interview plaatsgevonden met Kees Tegelberg, waarnemend voorzitter en Erik Bruinning, de huidige beheerder.

Kees Tegelberg en Erik Bruinning

Waarom is er een Vogelhospitaal?

Kees: Het Vogelhospitaal heeft tot doel de in het wild levende inheemse vogels in het verzorgingsgebied op te vangen, te

verzorgen en te revalideren. Het areaal dat bestreken wordt omvat de provincie Flevoland en de Gooi- en Vechtstreek. Het gaat vaak om soorten met verwondingen, die van diverse aard kunnen zijn. Herstelde niet gedomesticeerde vogels worden weer uitgezet. Voorwaarde hierbij is, dat een zelfstandig leven in de natuur haalbaar wordt geacht voor de vogel. Het Vogelhospitaal is in de loop der jaren uitgegroeid tot een professionele organisatie. Het wordt gerund door een operationeel team, dat geleid wordt door de beheerder. Jaarlijks worden meer dan 5500 vogels opgevangen, waarvan de meeste weer vrijgelaten kunnen worden. Het aantal vogels dat wordt opgevangen

Figuur 1. Het officiële verzorgingsgebied.

groeit nog steeds.

Als opmerking wordt door Erik toegevoegd, dat het gebied waaruit vogels naar het Vogelhospitaal worden gebracht zich voortdurend uitbreidt. Zo komen tegenwoordig ook vogels binnen uit Harderwijk, de Gelderse Vallei, en Ede/Wageningen. De oorzaak daarvan is een tekort aan locaties waar de vogels in die omgeving kunnen worden opgevangen.

Hoe is alles wettelijk geregeld?

Kees: Wilde vogels vallen onder de Wet Natuurbescherming. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Regionale Uitvoeringsdienst van de provincie Noord-Holland) is er verantwoordelijk voor, dat de hierin opgenomen bepalingen worden nageleefd. Wij hebben een ontheffing voor het houden van (lees: onder zich hebben) wilde vogels. Dit houdt in, dat we een ministerieel erkende vogelopvang zijn. Iedere vijf jaar worden wij getoetst, om na te gaan, of er nog wordt voldaan aan het gestelde kwaliteitsprotocol van het Ministerie van Economische Zaken.

Wie zorgen ervoor dat gewonde dieren bij jullie terechtkomen?

Erik: In 90% van de gevallen gebeurt dat door dierenambulances. In de overige gevallen betreft het meestal particulieren.

Wat zijn de oorzaken, waardoor vogels kwetsuren hebben opgelopen en terechtkomen bij het Vogelhospitaal?

Erik: In het broedseizoen gaat het vooral om verstoorde broedsels van nog niet vliegvlugge jongen. Dat zijn vogels, die net uit het ei zijn gekropen of halfwas vogels, die dan door de vrijwilligers met regelmaat (soms elk uur) moeten worden gevoerd. Ook net uitgevlogen jonge vogels worden veel gebracht. Hieronder nogal wat exemplaren, die door toedoen van katten gewond zijn geraakt. Slachtoffers van maai- en oogstwerkzaamheden komen ook nog steeds voor. Verder veel aanvaringslachtoffers door transparante

foto 1
Vogels die worden losgelaten krijgen een ring om een poot voor onderzoek.

voorwerpen, zoals ramen. Maar ook bijvoorbeeld knobbelzwanen, die een aanvaring met een trein overleefden. En zo zijn er nog wel meer categorieën te noemen. Helaas kunnen we tegen ziektes, zoals vogelpokken, usutu virus en vergiftigingen weinig uitrichten.

Waar gaan de herstelde vogels naar toe?

Erik: Het is helaas ondoenlijk die weer los te laten bij de plekken waar ze gevonden zijn. Zo gauw ze weer zelfstandig zijn krijgen ze de vrijheid in het dichtstbijzijnde leefgebied, dat overeenkomt met de eisen, die de soort daaraan stelt.

Wat gebeurt er met kansloze vogels?

Erik: Bij aankomst wordt beoordeeld of er een goede kans is op genezing. Zo niet, dan wordt de vogel geëuthanaseerd. Heel soms komt het voor dat een vogel wordt uitgezet en daarna onmiddellijk weer terugkeert naar Naarden. Zo'n geval is Mekker, een blauwe reiger, die vrij rondvliegt, maar rond blijft hangen bij het Vogelhospitaal. Dode vogels worden vaak opgestuurd naar het Dutch Wildlife & Health Center in Utrecht. Daar worden die vogels onderzocht op ziekten, waaronder het usutu virus, dat op kan treden bij o.a. merels.

Er komt bij zoveel behandelde vogels heel wat administratie kijken. Er zal bijvoorbeeld aan allerlei instanties verantwoording moeten worden afgelegd. Kunnen jullie daar wat meer over vertellen?

Kees: Mijn deel van dit onderwerp is het in

(Engbert van Oort). Daarna worden ze vrijgelaten. Hoeveel zijn er dat?

Kees: foto 1 Het aantal varieert, maar het gaat jaarlijks om enkele honderden vogels.

De terugmeldingen vertellen ons onder andere iets over hun overlevingskansen. Verder bijvoorbeeld waar en hoe ze zijn aangetroffen, wanneer er een melding van een dood of levend exemplaar is doorgegeven aan het Vogeltrekstation in Wageningen. Een voorbeeld is de melding van een jonge kleine mantelmeeuw, die

foto 2.
Zelfs net uitgekomen vogels worden grootgebracht.

op 1 september 2015 geringd werd in het Vogelhospitaal en daar werd losgelaten. Deze vogel is daarna kennelijk op trek gegaan. Iets meer dan twee maanden later - op 10 november 2015 - is hij dood aangetroffen langs een weg bij Costa di Camparica in Portugal. Dit is op een afstand van 1899 kilometer van het asiel.

Hoeveel mensen werken er in het Vogelhospitaal?

Erik: Er is een professioneel team van vier vaste krachten. Ik ben er daar een van en met het hoofd diervoorzorging wordt leidinggegeven aan het Vogelhospitaal. Verder is er nog een vrijwilligersgroep, in leeftijd variërend van 15 tot 80 jaar. Dit zijn mensen die het fijn vinden om met vogels te werken en die met regelmaat komen helpen. In totaal gaat het om zo'n 20 personen, die na een inwerkperiode meestal zelfstandig de vogels kunnen verzorgen. Dit is ook nodig, want niet elke soort is hetzelfde qua benadering en voedselverstrekking. foto 2

Werken met vrijwilligers vraagt wel om een adequate begeleiding.

Met het overeind houden van het Vogelopvangcentrum zijn enorme kosten gemoeid. Hoe lukt het om de financiën die daarvoor nodig zijn bij elkaar te krijgen?

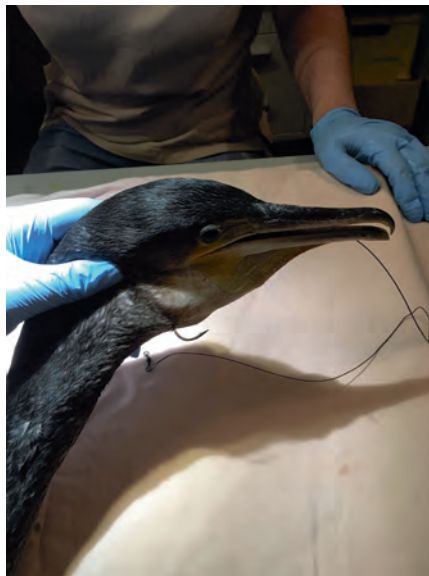
Kees: We zijn voortdurend op tal van

fronten bezig. Men kan bv. online doneren. Onze donateurs zorgen voor een vaste bron van inkomsten. Daar kun je er niet genoeg van krijgen. Zij krijgen als tegenprestatie enkele keren per jaar een nieuwsbrief toegestuurd. Daarin kan ook geadvertiseerd worden door bedrijven. We worden ook ondersteund door vaste sponsors en door de Stichting Dierenlot. Ook ontvangen we af en toe legaten. Periodieke schenkingen komen eveneens voor. Onze webwinkel (met aantrekkelijke artikelen) zorgt eveneens voor extra inkomsten en zo ook de marktkraam, waarmee we ons presenteren op diverse manifestaties.

Heeft het eigenlijk wel zin om vogels weer op te lappen? Er zijn mensen die het nut daarvan niet inzien.

Erik: Door menselijk handelen wordt nogal wat leed veroorzaakt. Een vogel die het daardoor moeilijk heeft laat je toch niet verpauperen?

Nut heeft het zeker; vogels worden niet voor niets beschermd. Alleen al in de afgelopen zeven jaren hebben we 150(!)

verschillende soorten opgevangen.

*foto 3
Aalscholver met vishaak door de keel.*

Daarvan stonden er 37 op de Rode Lijst. Soms zaten er voor de regio Gooi en Vechtstreek heel bijzondere soorten tussen, zoals een jan van gent en een kleine alk.

Wij kunnen de vogels helpen en ze in veel

gevallen weer in goede conditie in vrijheid stellen. Wij zijn in staat om vogels met botbreuken bv. in de vleugels toch weer vliendend de deur uit te krijgen. Hieronder tientallen buizerds, die zijn aangereken en daardoor breuken in de vleugels opliepen. Ook bevinden zich hier vogels onder, die gewond raken door afval dat mensen achterlaten in de natuur, zoals vistuig, plastic, draad, olie etc. *foto 3*
Gelukkig zijn we in staat om in veel van die gevallen te helpen, soms met inschakeling van een in vogels gespecialiseerde dierenarts. Na de behandeling worden deze vogels soms nog wekenlang verzorgd door onze medewerkers en vrijwilligers. Als je vervolgens een vogel weer gezond kan uitzetten, is dat de mooiste beloning! Uit het bovenstaande blijkt, dat er grote inspanningen en deskundigheid door de medewerkers worden verricht om de vogels er weer bovenop te krijgen. Tenslotte nog een verzoek.

**Steun ons met een eenmalige gift.
Of wordt donateur.
Of meld je aan als vrijwilliger.**

Kijk op onze website www.vogelasiel.nl hoe u ons verder nog kunt helpen en ondersteunen!

Beste vogelaar

We hebben als Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken een actief 2018 achter de rug en kijken uit naar het - zo mogelijk nog mooier en vogelrijker - nieuwe jaar 2019.

In elk geval een mooie reden om elkaar als leden van de Vogelwerkgroep te ontmoeten tijdens een gezellige en informele

nieuwjaarsbijeenkomst.

Hiervoor nodigen wij jou van harte uit op

donderdag 10 januari om 20.00 uur

in onze inmiddels vertrouwde Infoschuur Het Gooi (Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum).

Lekkere hapjes en drankjes zijn vanzelfsprekend en de zaal is vanaf 19.30 uur open.

Kom jij ook?

Huib Casander (secretaris)
Egbert Leijdekker (penningmeester)
Ton van den Oudenalder (communicatie)
Wouter Rohde (ledenactiviteiten)
Piet Spoorenberg (voorzitter)

Programma

Donderdag 29 november 2018, Buitenlandse reis: reünie Estland en bekendmaking bestemming 2019.

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.
Locatie: Infoschuur.

Op donderdag 29 november vanaf 20.00 uur organiseert de Commissie Buitenland in de Infoschuur de bijeenkomst waar de foto's van de reis naar Estland worden getoond, en waar de bestemming voor de reis in 2019 bekend wordt gemaakt.

De buitenlandreis zal in 2019 gehouden worden van 29 april tot 6 mei 2018.

Vanaf 30 november 2018 staan alle gegevens over de reis en de inschrijving op de website.

Zaterdag 8 december 2018, Werkgroep broedvogelinventarisaties.

Aanvang: 9.30 uur (inloop 9.00 uur).
Locatie: Infoschuur.

In 2018 hebben we weer verschillende broedvogelinventarisaties uitgevoerd in ons werkgebied. Op deze ochtend zullen we de resultaten presenteren. Ook zullen we aandacht besteden aan het broedgeval van de zeearend in het Eemmeer. We kijken daarna vooruit naar de gebieden die genomineerd zijn om volgend jaar te inventariseren. De ochtend is bedoeld voor iedereen die wil weten welke vogels er in het Gooi en omstreken broeden en/of een actieve bijdrage wil leveren aan de broedvogelinventarisaties. Ook als je geen of weinig ervaring hebt met inventariseren, ben je van harte welkom. Je hoeft dus geen deelnemer te zijn aan de werkgroep, je mag de ochtend ook gewoon als toeschouwer bijwonen. Voor koffie, soep en broodjes wordt gezorgd!

Woensdag 12 december 2018, Fotografiegroep: 'meer dan vogels'.

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.
Locatie: Infoschuur.

'Bijvangst', avondbijeenkomst met natuurfoto's van de fotografen van de Fotogroep, deze keer niet van vogels maar

vlinders, libellen, reptielen, amfibieën, zoogdieren, landschappen etc. Deze bijeenkomst is open voor alle leden van de VWG. Als je foto's wilt laten zien neem dan contact op met de fotogroep (), als je alleen wil komen kijken hoeft je je niet op te geven.

Zondag 16 december 2018, Waterleidingplas en Loenderveensche Plas.

o.l.v. Piet Spoorenberg en Joke van Velsen. Vertrektijd: 9.00 uur. Verzamelen bij het hek aan de Bloklaan. We gaan wandelen rondom de Waterleidingplas. Unieke uitzichten in dit voor publiek gesloten gebied, met veel watervogels. De excursie duurt tot ongeveer 12.30 uur. Het is niet mogelijk om tussentijds te vertrekken.

Woensdag 19 december 2018, Lezing over veren.

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.
Locatie: Infoschuur.
Theo van Lent heeft zijn leven lang veren verzameld en is nu in het bezit van een mooi plumarium, een verzameling van veren. Vanavond spreekt hij onder andere over het verenpak van de havik, dat afgelopen november onderwerp is geweest van zijn lezing met Fons Bongers. Hij stalt zijn plumarium uit, laat foto's zien, vertelt over de functie van veren en gaat ook een quiz houden. Hij heeft ettelijke veren in bezit die bijna niet te raden zijn.

Dinsdag 1 januari 2019, Nieuwjaarswandeling.

Lage Vuursche, o.l.v. Wouter Rohde. Vertrektijd: 11.00 uur, eindtijd 13.30 uur. We gaan de benen strekken en gezellig bijpraten. En passant horen en zien we leuke bosvogels. Deze excursie is ook zeer geschikt voor nieuwe leden en mensen die recent de cursus vogelherkenning volgden. Rij naar dagcamping De Kuil, we parkeren

achterin. (zie kaartje op de website)

Donderdag 10 januari, Nieuwjaarsbijeenkomst.

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.
Locatie: Infoschuur.

We hebben als Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken een mooi jaar achter de rug en staan alweer aan het begin van het nieuwe jaar 2019. Dat is een mooie reden om elkaar als leden van de vogelwerkgroep te ontmoeten tijdens een gezellige en informele nieuwjaarsbijeenkomst. Hiervoor nodigen wij jou van harte uit. Lekker hapjes en drankjes zijn vanzelfsprekend en de zaal is vanaf 19.30 uur open. Kom jij ook?

Zondag 13 januari 2019, Brouwersdam.

o.l.v. Wouter Rohde. Vertrektijd: 8.00 uur vanaf NS Bussum Zuid. Zeevogels vanaf de Brouwersdam en wintergasten in plan Tureluur. We gaan tussen de middag warm worden in restaurant de Heerenkeet, met koffie of soep.

Zaterdag 26 januari 2019, Nijkerkernauw.

o.l.v. Antje van Slooten en Irma Hornsveld. Vertrektijd: 8.30 uur vanaf NS Bussum Zuid. Volop watervogels en steltlopers, met een prachtig uitzicht over de polder Arkemheen.

Zondag 3 februari 2019, Waterleidingplas.

Vertrektijd: 8.00 uur. Verzamelen bij het hek aan de Bloklaan. Een heerlijke wandeling rondom de Waterleidingplas. Dit gebied is de rest van het jaar niet toegankelijk. We gaan heel veel watervogels zien. Deze excursie is ook zeer geschikt voor beginnende vogelaars, nieuwe leden en mensen die recent de cursus vogelherkenning volgden.

**Zondag 17 februari 2019,
Ganzenexcursie.**

o.l.v. Wouter Rohde. Vertrektijd: 7.30 uur vanaf NS Bussum Zuid.

We gaan in Zuid-Holland op zoek naar ganzen, zwanen en eenden. Hopelijk zijn de dwergganzen en de kleine rietganzen aanwezig. In ieder geval gaan we enorme groepen ganzen zien én horen.

**Donderdag 21 februari 2019,
Lezing 'Weidevogelbescherming in de Vijfheerenlanden'.**

door Astrid Kant. Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Locatie: Infoschuur.

Astrid Kant, weidevogelbeschermster in hart en nieren, neemt u mee in de wereld van de weidevogels. Al vele jaren fotografeert zij vanuit een schuilhut het geheime leven van de weidevogels in het voorjaar. De vele unieke foto's vertellen eigenlijk al het verhaal. Hierbij komt het aspect van het beschermen van deze prachtige vogels uitgebreid aan bod. Het gaat onze weidevogels momenteel niet voor de wind. Ze vindt het daarom belangrijk in haar lezingen de bescherming veel aandacht te geven. Ze werkt intensief samen met de boeren in de Vijfheerenlanden.

**Zondag 24 februari 2019,
Gooimeerkust Huizen.**

o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek en Han Westendorp. Vertrektijd: 9.00 uur vanaf de parkeerplaats aan de Zomerkade in Huizen t.o. nr. 100.

Een heerlijke winterwandeling langs de Gooimeerkust, met veel kleine zangvogels in de struiken en op het water een scala

aan eenden. Deze excursie is ook zeer geschikt voor beginnende vogelaars, nieuwe leden en mensen die recent de cursus vogelherkenning volgden.

**Zondag 10 maart 2019,
De Stulp.**

o.l.v. Piet Spoorenberg en Joke van Velsen. Vertrektijd: 7.00 uur vanaf dagcamping De Kuil, Lage Vuursche. Een wandeling op de grens van winter en voorjaar. Horen we de kruisbekken nog? En zijn de boomleeuweriken er alweer? Op je gemak vogels kijken.

**Zondag 17 maart 2019,
Landje van Geijssel en Waverveen.**

o.l.v. Antje van Slooten en Irma Hornsveld. Vertrektijd: 8.00 uur vanaf NS Bussum Zuid.

De grutto's zijn terug uit Afrika en overnachten op het landje van Geijssel, veilig met hun poten in het water. Daartussen zitten veel andere leuke steltlopers verstopt. In Waverveen maken we een wandeling van 3 km, met zicht op vele soorten eenden en ganzen.

Donderdag 21 maart 2019, Lezing eigen werk VWG.

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Locatie: Infoschuur.

**Donderdag 28 maart 2019,
Vogelgeluiden.**

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Locatie: Infoschuur. Terug van weggeweest: de contactavond vogelgeluiden. Iedereen die zijn kennis van vogelzang en

-roepjes wil oprispen is deze avond van harte welkom. We gaan veel zang afspelen en helpen met een sleutel en ezelsbruggetjes. Ook gaan we oefenen en puzzelen. De quiz zal niet ontbreken. Als je een bepaalde soort in het bijzonder wilt oefenen of uitgelegd krijgen, stuur dan uiterlijk een week tevoren een email. We hopen op een grote opkomst, het voorjaar komt eraan!

**Zondag 31 maart 2019,
Vogelzang Spanderswoud.**

o.l.v. Wouter Rohde. Vertrektijd: 6.00 uur vanaf de parkeerplaats bij Restaurant Robert aan de Bussumergrindweg. Vroeg uit de veren om het concert van het jaar mee te beleven. We gaan in langzaam tempo wandelen en laten ons vermaken door het vogelgezag.

**Donderdag 11 april 2019,
Atlantic Odyssee.**

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Locatie: Infoschuur. Lezing met foto's door Ricardo van Dijk.

Maandag 29 april 2019, Buitenlandse reis. De bestemming wordt bekendgemaakt op 29 november.

Vrijdag 24 mei 2019, Voorjaarsweekend. Nadere informatie volgt in januari 2019.

**Vrijdag 27 tot en met zondag 29 september 2019,
Najaarsweekend.**

Nadere informatie volgt.

Adressenlijst

Website <http://vwggooi.nl>

Bankrekeningen Triodosbank rekening nummer: NL17 TRIO 0391 1047 99

t.n.v. VWG Het Gooi e.o., Bussum

Bestuur van de Vogelwerkgroep

Voorzitter	Piet Spoorenberg	Celebesstraat 36, 3742 DD Baarn	035-5436371	voorzitter@vwggooi.nl
Secretaris	Huub Casander	Vlie 30, 1273 WN Huizen	035-5259131	secretaris@vwggooi.nl
Penningmeester	Egbert Leijdekker	Dr. A. Kuyperlaan 18a, 1402 SC Bussum	035-6936093	penningmeester@vwggooi.nl
Avifauna	vacature			avifauna@vwggooi.nl
Ledenactiviteiten	Wouter Rohde	Prof. De Jongstraat 3, 1221 HX Hilversum	035-6422629	excursies@vwggooi.nl
Vogelherkenning	p.m.			
Communicatie	Ton van den Oudenalder	Floriszlaan 40, 3742MK Baarn	035-5432666	oudenalderr@casema.nl

Nuttige adressen

Lezingen en contactavonden zijn in de Infoschuur GNR, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug).

Vogelcursus	Francis Bakker	Schuttersweg 81, 1217 PW Hilversum	035 - 6560067	cursussen@vwggooi.nl
Lezingen	Feiko Prins	Hindelaan 23, 1216 CS Hilversum	035 - 6217017	lezingen@vwggooi.nl
Promotie en verkoop	Nel Huese	Elzenlaan 40, 1214 KM Hilversum	035 - 6248716	promotie@vwggooi.nl
Bibliotheek en archief	Paul Keuning	W. Barentszweg 88, 1212 BN Hilversum	035 - 5268281	pw.keuning@xs4all.nl
Vogelhospital Naarden	Erik Bruinning	Burg. J. Visserlaan 1, 1411 BR Naarden	035 - 6945658	
Buitenland excursies	Evert Constandse		035 - 5317565	buitenland@vwggooi.nl
Fotowerkgroep	Hugo Weenen	Koggewagen 88, 1261 KD Blaricum	035 - 5241123	fotografie@vwggooi.nl
Ledenadministratie	zie binnenzijde voorblad			
Redactie De Korhaan	zie binnenzijde voorblad			
Website www.vwggooi.nl	Dirk Prop		06 - 44734989,	webmaster@vwggooi.nl
E-mail nieuwsbrief	VWG aanmelden bij nieuwsbriefvwg@vwggooi.nl of via de website			
Vogelwaarnemingen	zie www.gooi.waarneming.nl			

Het **Dineke Sluifers Vogelfonds** financiert projecten voor vogelbescherming en studie: zie voor het indienen van projectvoorstellen de website van de VWG. Adres: vogelfonds@vwggooi.nl

Werkgroepen Subgroep Avifauna	Coördinatoren	Telefoon	E-mail
1. Watervogeltelling	vacant		
2. Eempoldertellingen	Jan Mooij	035 - 5429725	mooij.noorman@planet.nl
3. Weidevogelnestbescherming	Gert Bieshaar/Frits During	035 - 5311002	g.bieshaar1@kpnplanet.nl
4. Tuinvogelonderzoek	Egbert Leijdekker	035 - 6936093	tuinvogelonderzoek@vwggooi.nl
5. Zwaluwenonderzoek	Dick Jonkers/Gert Bieshaar	035 - 5260456	dickjonkers@telfort.nl
6. Zwaluwkring Huizen	Mieke Pieren-Olijhoek	06 - 44101890	zwaluwen@vwggooi.nl
7. Zwaluwkring Ankeveen	Arda van der Lee	035 - 6562309	alder306@planet.nl
8. Zwaluwkring Hilversumse Meent	Pieter Schut/André van Soest	035 - 6936811	pieter.schut@planet.nl
9. Vogelringstation	Harry de Rooij	035 - 6289470	harryderooij@planet.nl
10. Nestkasten	Ronald Beskers	035 - 5387341	nestkastonderzoek@vwggooi.nl
11. Steenuilen	Frank van de Weijer	035 - 5311207	fh.vd.weijer@hccnet.nl
12. Kerkuilen	Harry de Rooij/Gerard Mijnhout	035 - 6289470	harryderooij@planet.nl
13. Roofvogels	Harry de Rooij	035 - 6289470	harryderooij@planet.nl
14. IJsvogels	Jelle Harder	035 - 6937858	jelleharder@hetnet.nl
15. Broedvogelinventarisaties	Dirk Prop/Piet Spoorenberg	06 - 44734989	broedvogels@vwggooi.nl

Coördinatie team Avifauna: voorzitter *vacant*, Jan Mooij en Dirk Prop

Voor ongelukken en/of problemen, die ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

